

Մշակութային և Հասարակական
Երկարաթարթեր
Յոյն
1200 թուման
Հայաստանում 320 դրամ

ՎԵՐԵ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ

ԴԷՄ

ԲԱՆՈՒՄՈՒՆ

ԱՅՍ ՀԱՄԱՐՈՒՄ

- 2 **Թեհրանի Հայոց թեմական խորհրդի համագործակցության հրավեր**
- 3 **Լիբանանում Իրանի դեսպանի հանդիպումը Արամ Ա. վեհափառի հետ**
- 3 **ՌՎՎեր են իսկական մեղաւորները Կոլիա Տեր Յովհաննիսեան**
- 4 **Յոյսի 100-րդ համարի հրատարակման առիթով Կոլիա Տեր Յովհաննիսեան**
- 5 **Յոյսի 100-րդ համարի հրատարակման առիթով Խաչիկ Խաչեր**
- 6 **Իշխանությունների երկխոսությունը ընդդիմության հետ Նայիրա Չայրումեան**
- 16 **Աջխարիզ մանուկների աչքերով Արմինե Մելիք-Իսրայելեան**
- 18 **Համակարգիչ թե՛ նոտբուկ**
- 19 **Արեւի ակնոցներ՝ օգտակար խորհուրդներ**
- 20 **Աբդուլահ Զիայիի գիր-նկարչությունները**
- 22 **Աւարտուեց 30-րդ գաւաթի մրցութիւնները Արման Տ. Ստեփանեա**

Մշակութային և Հասարակական

Յոյս

Երկշաբաթաթերթ

Ե սարի, քիւ101, Յունիս 29, 2011,
1200 քուման
Հայաստանում 320 դրամ

- 8 **Մանուկների դեմ բռնություն՝ Դաստիարակչական ապտակից մինեւ խոշտանգում**
- 8 **Աջխարիում 275 մանուկներ ենթարկում են բռնության**
- 11 **Մեզ էլ է վերաբերում Ռ.Ս.**
- 12 **Երեխան և սեռական բռնությունը**
- 13 **Երեխաների դեմ բռնությունը՝ թւերով**

Պ ա ր ս կ ե ր է ն ք ա ժ ի ն

2	Հայերեն բաժնում	5	Մարտի մեկի գործի քննարկում Նայիրա Չայրումեան		հոտարածներից մինչեւ բազմացեղ քաղաք
4	Սերժ Սարգսեան՝ մենք միշտ պատրաստ ենք եղել բանակցելու Աստղիկ Բեդեւեան	6	Կազանի եռակողմ բանակցությունները Դարաբաղի մասին	12	Պայման պարբերականի երկու նոր համարները
		8	Գլենդել՝ Վերդուզոյի	13	Բաքւի հայերը

<p>Յոյս</p> <p>Հասարակական-մշակութային երկշաբաթաթերթ</p> <p>Արտոնատեր՝ Լեւոն Ահարոնեան</p> <p>Խմբագիր՝ Ռոբերթ Սաֆարեան</p>	<p>Խմբագրական կազմ՝</p> <p>Քարմեն Ազարեան, Լիա Խաչիկեան, Գարուն Սարգսեան, Արմինե Մելիք-Իսրայելեան</p> <p>Գեղարվեստական ձեւաւորում՝ Լիա Խաչիկեան</p>	<p>Հայերեն բաժնի սրբագրիչ՝ Քարմեն Ազարեան</p> <p>Կայք Քաջիկ Սաֆարեան</p> <p>Մարզական Արման Ստեփանեան</p> <p>Բաժանորդագրութիւն Քարին Եաղուբի</p>	<p>Հասցե՝ Թեհրան, Էնդելար պողոտայ, Վալի Ասր քառուղի համար 1048 66495180 66492693</p> <p>Հեռախօս-հեռապատճեն՝ 66495208</p> <p>hooyes@inbox.com www.hooyes.com</p>
---	---	--	---

Հայելի կայքում հանդիպեցինք, Յունիսի 11-ին տեղադրած, Թեհրանի Հայոց թեմի ազգային առաջնորդարանի դիւանի ստորագրութեամբ, հետեւեալ համագործակցութեան հրաւերին: Չգիտենք, ինչո՞ւ այս յայտարարութիւնը առաջնորդարանը չի տրամդրել նաեւ «Յոյս»-ին եւ իրանահայ մամուլի այլ թերթերին... Ճիշտն ասած, այդպիսի խտրական վերաբերմունք այլեւս չի զարմացնում մեզ: Դա կատարուում է այնպիսի բնական ձեւով, եւ այնքան պարզ ձեւով է անտեսուում որեւէ ոչ իւրային մարմին, միութիւն, թերթ, որ այլեւս անիմաստ է բողոքելը: Արդէն անցել է այս կոչի ժամկէտը, այն հրատարակուում ենք, միայն առ ի տեղեկութիւն մեր ընթերցողներին, յատկապէս համայնքում աշխատող տարբեր մարմինների եւ նրանց պարտականութիւնների մասին դրանում ընդգրկուած տեղեկութիւնների համար:

Թ. Հ. Թ. Թեմական խորհուրդ Համագործակցութեան հրաւեր

Այսու յարգոյ հայ համայնքին տեղեկացնում ենք, որ Թեմական խորհրդի նոր կազմի ընտրութեամբ՝ վերանորոգելու են նաեւ Թեմական խորհրդին ենթակայ բոլոր մարմինների անձնակազմերը:

Առ այդ՝ այն բոլոր հայրենակիցներին, որոնք ցանկութիւն ունեն անդամակցել ստորեւ նշուած մարմիններից որեւէ մէկի կազմին, հրաւիրում ենք բարի լինել՝ իրենց նախասիրութիւնները, կարողութիւնները եւ անձնական այլ տւեալները համառօտ կերպով ներկայացնելու ազգային առաջնորդարանի գրասենեակ՝ ըստ կցուած հարցարանի՝ մինչև ս. թ. Յունիսի 20-ը, որպէսզի օր առաջ ընթացք տրւի իրենց դիմումին:

Առ ի տեղեկութիւն՝ ներկայացնում ենք իւրաքանչիւր մարմնի միջոցով տարւող աշխատանքները.

Կրթական խորհուրդ - Պատասխանատու է հայոց ազգային դպրոցների ներքին կեանքի, ուսումնադաստիարակչական հարցերի, ուսուցիչների, դասագրքերի, հայերէնի դասաւանդման, աշակերտների յառաջադիմութեան, նիւթականի ապահովման եւ այլ հարցերի համար:

Կտակա -կալւածային մարմին - Հետեւում է ազգապատկան կալւածների արխիւների պահպանմանը, իրաւական հարցերին, կալւածների վաճառման, վարձակալման եւ այլ ձեւերով օգտագործման խընդիրներին:

Ծխական տուրքի մարմին - Նշանակում է ծխական տուրքի համապատասխան գումար՝ զանձելու համար համայնքի բոլոր եկամուտ ունեցող ազգայիններից:

Իւրաքանչիւր քաղաքամասում անհրաժեշտ է առանձին ենթայանձնախումբ:

Գերեզմանատների վարչութիւն - Հետեւում է գերեզմանատների՝ Դուլաբ և Նոր Բուրաստան, ներքին վարչական հարցերին, գերեզմանատներում աշխատող անձանց՝ քարտաշ, գերեզմանափոր, ծաղկա-

վաճառ, պահակներ եւ այլնի աշխատանքին, ներքին մաքրութեան եւ կարգաւորման:

Եկեղեցական խորհուրդներ - Թեհրանի իւրաքանչիւր հայոց եկեղեցի ունի իր առանձին խորհուրդը, որը սովորաբար կազմուած է լինում պատկան քաղաքամասի ազգայիններից: Խորհուրդը հետեւում է եկեղեցու լուսաւորութեանը, պահպանմանը, արարողութիւնների անխափան կատարմանը, երգչախումբին, պաշտօնեաներին եւ այլն:

Դատական խորհուրդ - Հանդիպումներ է ունենում ընտանեկան դժարութիւններ ունեցող անուսիներին հետ եւ խորհրդատութեամբ օժանդակում է նրանց դժարութիւնները վերացնելու գործին, նաեւ տնօրինում է ապահարգանի եւ ընտանեկան այլ հարցերին առնչուող դիմումները:

Շինարարական մարմին - Հետեւում է ազգապատկան բոլոր կառոյցներում՝ դպրոցներ, եկեղեցիներ, բուժարան եւ այլն, անհրաժեշտ նկատուած նորոգութիւններ եւ այլ աշխատանքներ կատարելու գործին՝ նրանց կողմից ստացուած դիմումի հիման վրայ:

Կարիքաւորներին օժանդակող մարմին - Ընթացք է տալիս իրեն դիմող կարիքաւոր ընտանիքներին՝ իր բիւջէից ամսական վճարումներ կատարելով, ինչպէս նաեւ նրանց օգնելով՝ բնակարան վարձելու կամ բնակարանի կանխավճար տալու համար:

Ուսանողական ֆոնդեր - Մարմինն ընդունում է դիմումներ՝ ֆոնդից օգտուել ցանկացող ուսանողներից եւ ֆոնդի կանոնադրութեան համապատասխան՝ ընթացք է տալիս այդ դիմումներին եւ տարեկան յատկացումներ կատարում:

Գրական ֆոնդ - Ֆոնդը իր դրամազլխի սահմաններում, շրջանի ընթացքում ընտրում է արժեքաւոր համարուող գրքեր եւ հետեւում է դրանց հրատարակման հետ առնչուող բոլոր գործերին:

«Ա. Աւետիսեան» բուժարանի խնամակալ մարմին - Մարմինը հսկում եւ տնօրինում է բուժարանի ներ-

քին եւ արտաքին, նիւթական, վարչական եւ այլ կարգի բոլոր հարցերը եւ հետևում սոյն հաստատութեան ամբողջական գործունէութեանը:

Յարաբերական մարմին - Իր հաղորդագրութիւններով, տեղեկութեամբ ու բացատրութիւններով կապ է պահում հայ համայնքի, ինչպէս նաեւ պետական շրջանակների եւ պարսկական կազմակերպութիւնների կամ պարսիկ անհատ հայրենակիցների հետ՝ ընթացք տալով նաեւ նրանց կողմից եղած դիմումներին եւ հարցումներին:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԹԵՂՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

ԱՐԱՄ Ա. ՎԵՆԱՓԱՌԻ ԵՒ ԻԻՀ ԼԻԲԱՆՆՈՒՄ ԴԵՄՊԱՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա. Վեհափառը բարձր է գնահատել Իրանի որդեգրած պարզ ու թափանցիկ արտաքին քաղաքականութիւնը:

Լիբանանում ԻԻՀ դեսպան՝ Ղազանֆար Ռոքնաբաղին, ուրբաթ օրը, Յունիսի 17-ին, Բեյրութում տեսակցել է Մեծ Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա. Վեհափառի հետ եւ բանակցել է Լիբանանի իրադարձութիւնների, նաեւ տարածաշրջանային ու միջազգային հարցերի շուրջ:

Հանդիպման ընթացքում կողմերը բարձր գնահատելով, յատկապէս Իսլամական յեղափոխութեան յաղթանակից յետոյ, Իրանի հետ հայերի պատմական ու մշակութային խորը կապերը եւ Իրանահայութեան նկատմամբ ԻԻՀ յարգանքը, կարեւորել են այս յարաբերութիւնների զարգացման անհրաժեշտութիւնը:

Լիբանանում ԻԻՀ դեսպանը Արամ Ա.-ի հետ հանդիպման ընթացքում ասել է. «Իրանը ամուր ու մշտական յարաբերութիւններ ունի հայ կրօնական դէմքերի հետ, ինչը մեզ պարծենալու առիթ է տալիս»:

Ռոքնաբաղին պարզաբանելով տարածաշրջանի վերջին իրադարձութիւնները, Լիբանանում նոր կառավարութիւն կազմելու մասին գոհունակութիւն յայտնելով, ասել է .-

« Յուսով ենք Լիբանանի ժողովուրդը իր միասնութեան ու միաբանութեան շնորհիւ կը կարողանայ կենտրոնանալ համատեղ թշնամու՝ Իսրայէլին դիմագրաւելու ճակատում :

Աղբիւր՝ հայկական ռադիօժամի կայք

Ո՛վքեր են իսկական մեղաւորները ՍԵՌԱԿԱՆ ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ ԱՃԸ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱՆԵՐԸ

Կոլիա Տէր Յովհաննիսեան

Վերջերս «Շանթ» հեռուստաընկերութեան Հորիզոն հաղորդման մէջ ասեց, որ Հայաստանում վերջին մէկ տարւայ ընթացքում երկու անգամով աճել է սեռական բռնութիւնների տոկոսը երեխաների ու կանանց նկատմամբ: Հաղորդմանը կցւած տեսանիւթի մէջ, փողոցում հարցուփորձուող անցորդները տարբեր տեսակէտներ էին արտայայտում այս պախարակելի երեւոյթի մասին: Արտայայտած տարբեր կարծիքները մէկ ընդհանրութիւն ունէին. կենցաղային դժուար պայմանների ու զրկանքների հետեւանքով սրւում են մարդու բնազդային ու գազանային հակումները: Ոչ ոք չխօսեց (զուցէ մշեց, բայց չսփռեց) հէնց նոյն կամ այլ հեռուստակայաններից ցուցադրուող հայկական սերիալների հնարաւոր վատ ազդեցութեան մասին: Այստեղ, օրը ցերեկով, շատ հանգիստ աղջիկ են առեւանգում, մարդկանց պատանդ վերցնում, կանանց բռնաբարում, ծեծում են երեխաներին, իրար «լխկում» կամ «գիւլլում» են ու մնում՝ անպատիժ, իսկ եթէ պատժւում են, ապա սերիալի վերջին սերիաներում, այսինքն միջին հաշուով մէկ կամ երկու տարի յետոյ (խօսքը, յանուն շահի երկարող ու ձգձգող սերիալի տեւողութեան մասին է), որի ընթացքում ոչ միայն մոռացւում են մէկի կատարած առաջին յանցագործութիւնները, այլեւ անպատիժ մնացած բացասական կերպարը հասցնում է գործել նոր մեղքեր:

Եթէ Հայաստանի կեանքին անծանօթ մէկին բախտ վիճակի դիտել հայկական սերիալները, հետաքրքիր է, ի՞նչպիսին կը լինի նրա տպաւորութիւնը աշխարհում առաջինը քրիստոնեայ դարձած եւ դարաւոր մշակոյթ ունեցող այս երկրի մասին:

Դատելով սերիալներից, թւում է, թէ Հայաստանում մարդ չկայ, որ տանը գէնք չունենայ, որեւէ կերպ չառնչի յանցագործ կլաններից մէկին, վթարի, ծեծելու եւ արտառոց հիւանդութիւնների պատճառով հիւանդանոց ընկած չլինի եւ այլն, եւ այլն (բոլոր հիւանդանոց ընկածների վիճակն էլ սկզբում անյոյս է, բայց յետոյ «հրաշքով» ոտքի են կանգնում, կամ երբեմն մեռնում, նայած դերասանի ու տւեալ հեռուստաընկերութեան մէջ կնքւած պայմանագրի): Յանցանքից յետոյ, առաջին հերթին, ոստիկանութիւնը չեզոքացւում է յանցագործների կողմից, օրինակ՝ զոհի հօրը բջջայինով յղւած սպառնալիքով, որն, ի դէպ, հնչում է լկտի, փողոցային ոճով, ծուլած բերանով կամ կարմրած աչքերի վայրենի արտայայտութեամբ.

-Դէ, հիմա ուշադիր լսի՝ ինչ են ասում, եթէ ձէն ես համում կամ դիմում միլիցեքին, էրեխուդ սֆաթը էլ չես տննում...

Որքան էլ անհամզօղիչ ու թոյլ են մատուցած կադրերը, անհերքելի է դրանց բացասական ազդեցությունը մատաղ սերնդի վրայ: Ծիշտ է, ոմանք պնդում են, որ սերիալները ընդհանրապես այնքան էլ հեռու չեն իրական լինելուց, բայց որքանով է անհրաժեշտ տւեալ անբարոյ տեսարանների ցուցադրումը, յատկապէս, եթէ հաշի առնենք այն հանգամանքը, որ ֆիլմերում գոյները, այսպէս թէ այնպէս, խտացւած են: Առանց այն էլ, Հայաստանում բաւականին «պարարտ» է կանանց՝ սեռական բռնութեան ենթարկելու ենթահողը, որին նպաստում է տղամարդկանց կողմից կանանց երկրորդական համարելու հոգեբանութիւնը, «լաւ տղերքով» հաւաքւած խմիչքի, յատկապէս օղու չարաշահումը, սեւ ապակիներով մեքենաները (մեծ մասամբ ջիպեր), որոնց մէջ ինչ էլ արւի, դրսից ոչ ոք ոչինչ չի նկատի, փողոցներում բաց հագնւած, մարմնի բարենմասնութիւնները զրգռիչ կերպով ցուցադրող «որսերը», եւ որ կարելորն է, յանցագործների ուղեղներում բոյն դրած այն ճղճիմ գիտակցութիւնը, որ մղւած ամօթից կամ իր ապագան խորտակւած չտեսնելու մտահոգութիւնից, ինչպէս նաեւ արդարադատութեան օրգանների հանդէպ ունեցած անվստահութիւնից՝ ոչ մի կին, բռնաբարւելուց յետոյ, չի դիմելու ոստիկանութեանը, մէկ է, հարուստ կամ բարձր կոչում ունեցող հայրը կամ եղբայրը կը բացի քսակը, եւ ամէն բան կաւարտւի առանց պատժի:

Իսկ հայկական սերիալները ասես իւղ են լցնում կրակի վրայ՝ բորբոքելով կրքերն ու վատ հակումները: Վերցնենք օրինակ «Արմենիա» հեռուստաընկերութեամբ ցուցադրող «Ո՞ւր է իմ տղամարդը» սերիալը, որի մէջ Էդիթայի հայրը խոստովանում է Վահագն անունով իրաւաբանին՝ իր աղջկան առեւանգողներին մի քանի հազար դոլար «չնչին» գումար վճարելու եւ պետական օրգաններին չբողոքելու իր ընդունած որոշման մասին: Կամ ասենք Հ1-ի «Ամնա» սերիալում. դիսկոտեկից դուրս գալիս՝ երկու երիտասարդ առեւանգում ու բռնաբարում են Արեւիկին: Ծիշտ է, յանցագործները հէնց նոյն գիշեր մահանում են վթարի հետեւանքով (երեւի Աստուած է պատժում...), բայց եթէ այդ վթարը տեղի չունենար, Արեւիկի հայրը՝ պարոն Գնունին կամ եղբայրը՝ Նարեկը երբէք չէին դիմի ոստիկանութեանը: Դէպքի յաջորդ օրը նրանք նոյնիսկ տխրում եւ ափսոսում են, որ չկան յանցագործները, որպէսզի իրենց ձեռքով հաշիւարդար տեսնեն ու «գրողի ծոցը» ուղարկեն նրանց... Դրական հերոսի այս ցանկութիւնը, արդէօք, օրէնքը շրջանցելու կամ արհամարհելու արտայայտութիւն չէ: Սէկն ասի՝ այս բոլորից ի՞նչ պիտի սովորի նոր կեանք մտած պատանին:

Հարց է առաջանում, երբ քաղաքական ոլորտում մասամբ կասեցւում է խօսքի ազատութիւնը, փակւում

են ընդդիմախօս ՁԼՄ-ներ, ինչո՞ւ պետութիւնը, ի դէմս Մշակոյթի Նախարարութեան, չի վերահսկում կամ կասեցնում սնկի պէս շատացող, եթէ ոչ բոլոր, ապա հակադաստիարակչական ու անբովանդակալից սերիալների թողարկումը:

Այսպէս գնայ՝ երեխաների եւ կանանց նկատմամբ սեռական բռնութիւնների տոկոսը իջնելու փոխարէն, արդէօք, չի՞ արձանագրւի աւելի բարձր աճ:

Իսկ հասարակական այս տխուր փաստի մատմանը՝ շումը «Շանթ»-ի կողմից, իրօք, սրտացաւութիւն է, թէ՛ սերիալների վատ ազդեցութիւնը քօղարկելու անյաջող ճիգ:

Ողջոյնի խօսք

«ՅՈՅԱ»-Ի 100-ՐԴ ՀԱՄԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱՎԱՄԸ ԱՌԻՔՈՎ

Սրտանց ողջունում են «Յոյս»-ի 100-րդ համարի հրատարակութիւնը:

Անկանխակալ եւ որեւէ քաղաքական խմբաւորման չյարող այս երկչաբաթաթերթը անցնող մի քանի տարւայ մէջ, իր անւանը համապատասխան, նոր յոյսերով լցրեց պարբերական մամուլով հետաքրքրող իրանահայ համայնքի ազատաստի հեղինակների եւ ընթերցողների սրտերը: Դիմագրաւելով շատ դժարութիւններ՝ «Յոյս»-ը գոյատեւեց ու յարատեւեց, չվարանց քննադատել ու չսոսկաց քննադատւելուց, խիզախեց մատմանշել մեր հնամենի գաղութի, Սփիւռքի եւ Մայր Հայրենիքի առօրեայ կեանքում առկայ տխուր երեւոթներն ու խոցելի կէտերը, դուատեց հայ ժողովրդի նվաճումներն ու յաջողութիւնները ողջ աշխարհում:

Հակառակ անանդական ուղղագրութեամբ հրատարակւելու փաստին՝ քիչ չէր նաեւ «Յոյս»-ի յաջողութիւնը Հայաստանում: Թէեւ դժարութեամբ, բայց շատերն են այնտեղ ընթերցում «Յոյս»ը՝ գնահատելով նրա անաչառութիւնը, ինչպէս նաեւ հրատարակչական բարձր որակը:

Դուատելի է նաեւ վերջերս մեկնարկած «Յոյս»-ի պարսկերէն բաժինը, որը մի փոքրիկ ցուցափեղ է՝ պարսիկ հասարակութեանը ներկայացնելու հայութեան ականաւոր դէմքերին եւ ուշագրաւ դէպքերին:

Կանաչ ճանապարհ են մաղթում «Յոյս»-ը լոյս ընծայող եւ յոյսի շողը մեր սրտերում վառ պահող աշխատակազմի բոլոր անդամներին:

Կ. Տէր Յովհաննիսեան

12.06.2011

Թեհրան

ՈՂՋԵՐԹԻ ԽՕՍՔ

«ՅՈՅՍ»-Ի 100-ՐԴ ՀԱՍԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Խաչիկ Խաչեր

Անչափ ուրախ եմ, որ «Յոյս» -ը յաջողութեամբ բոլորեց իր հրատարակման չորրորդ տարին ու անցաւ իր 100-րդ համարից:

Ամենից առաջ եկէք բարձրացնենք մեր բաժակները եւ խմենք՝ թէ «Յոյս» -ի եւ թէ, բոլոր այն մարդկանց կենացը, որոնք ստեղծեցին ու հրատարակում են այս երկշաբաթաթերթը:

Եկէք այս կենացով ցանկանանք, որ «Յոյս» -ը բոլորի ոչ միայն չորս անգամ, այլ հարիւր չորս անգամ, չորս տարին եւ իրանահայութիւնը տօնի և շնորհաւորի նրա 1000 -րդ ու (չար աչքից հեռու) նաև 10 000-րդ համարի ծնունդը:

Ամենից առաջ պէտք է շեշտել «Յոյս» -ի որեւէ կուսակցութեան չպատկանելու երեւոյթը: Ուրեմն, որքան ես եմ տեսնել կարողանում, «Յոյս» -ը որեւէ տեղից «զիծ» ու «հրահանգ» չի ստանում: Սա իհարկէ կարեւոր է, մեր համայնքի «Միակնանի» դեկավարութեան համար, որ համայնքային բոլոր ակնոցները, խոսափողերն ու բարձրախօսները յիսուն-վաթսուն տարի է ինչ նոյն մի քանի անձանց ձեռքերի մէջ են սեղմած պահուում եւ նոյն «միակ» աչքով է ամեն ինչ դիտուում¹:

Իհարկէ, այս խնդիրը շատ լաւ նկատելի է, «Յոյս» -ի հարցազրոյց կատարողների փորձառութեան պակասի մէջ, հարցազրոյցներ, որոնք կատարուում են, ժամանակ առ ժամանակ այս 50-60 տարիների բովում մագերը ճերմակեցրած այսպէս կոչւած Ազգային Վարիչների հետ, որոնք ամենայն ճարպկութեամբ վերջի վերջոյ հարցազրոյցն աւարտում են իրենց «յաւերժ» յաղթական ճա-

ռով:

Ես պիտի ասեի, որ «Յոյս» -ի համարների մէջ շատ անգամ որակի բաւական տարբերութիւններ կան: Համարներ կան, որ բազմազան միութեամբ են օժտուած եւ կարդալիս խմբագրման շատ պակաս չես գգում: Համարներ էլ կան, որոնք շատ թոյլ են, եւ վարպետ խմբագրի ձեռքի չգոյութիւնը, խստօրէն զգացում է հենց առաջին էջերից²:

Հասանք մեկ այլ կարեւոր բուն միւթի՝ իրանահայութեան հրատարակութիւնները մեր գաղութի Հայոց Լեզվին տիրապետելու մակարդակն են արտացոլում: Ուրեմն չի կարելի ամէն մի գրածք ու արտայայտութիւն տպագրել: Մի քանի ժամանակ առաջ, մեր թերթերից մէկում, Ա երկրի դեսպանը Բ երկրի արտգործ նախարարութեան կողմից բերման էր ենթարկւել: Բերման ենթարկել նշանակում է ոստիկաններին ուղարկել կասկածելի մի անձի ոստիկանատուն բերելու: Այս բացատրութիւնից յետոյ, արդեօ՞ք կարելի է մի երկրի դեսպանի բերման ենթարկել³:

Այնուամենայնիւ -շատ զգուշօրէն- խորհուրդ եմ տալիս, վերանայել «Յոյս» -ի խմբագրական կազմի անունները եւ աշխատել ցորենը ջոկել որոմից: Ի՞նչ խըմբագրական կոլեգիա, երբ մարդը տարեկան մէկ կամ երկու թարգմանութիւն է փորձել մատուցել թերթին: Յետոյ էլ ի՞նչ ենք շահում դրանից, երբ հայաստանցու անուններ ենք աւելացնում մեր ցանկին:

Բարեկամներ, գտէք, մի կուռ հայերէնով օժտուած, սրտցաւ անձնաւորութիւն, որ վերջում

կարդայ ամէն ինչ ու իր ամբողջական շտկումներն անի, յետոյ հրատարակէք:

Շնորհաւորելի եւ ողջունելի է նաեւ պարսկերէնով կատարած հրատարակութիւնը: Մեծ քայլ է «Յոյս» -ի երկլեզւանի տպագրութիւնը պարսիկ եւ հայ ժողովուրդների բարեկամութեան խորացման ուղղութեամբ:

Կառաջարկէի աւելացնել մի սիւնեակ, երկու շաբաթը մէկ, հայութեանն ու Հայաստանին վերաբերող կարեւոր լուրերը ի մի բերելու, եւ մի ջոկ հատորով հրատարակել անցեալ չորս տարիների ընթացքում «Յոյս» -ի էջերում տպագրւած պատմածքներն ու բանաստեղծութիւնները՝ «Գրական Յոյս» անունով:

Ձեզ բարի ծամբայ եւ երկնքի անհունի չափ համբերութիւն սիրելի «Յոյս» -ականներ...

1 Թերթը վերջին մի քանի տարիների Ազգային Իշխանութիւնների, Արարատի, Հայոց Ակումբի, Սիփանի եւ... դեկավարութեան ցանկերը եւ կը տեսնէք, թէ որքան էք հանդիպելու նոյն անուններին: Չէ որ մեր համայնքում ուրիշ մարդիկ չկան:

2 Օրինակ թիւ 99-ն իր գրական, թարգմանական ու նաեւ ինքնուրոյն գործերով:

3 Իհարկէ, շեշտում եմ, սա «Յոյս» -ի մէջ չի տպագրւել:

ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԵՐԿԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴԳԻՄՈՒԹԵԱՆ ՆԵՏ

Նայիրա Հայրունեան

Հայ ազգային կոնգրեսի հետ երկխոսութեանը վերաբերող հարցերը մեկնաբանելով՝ ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանը, Յունիսի 17-ին, յայտարարութիւն է արել, որը ընդդիմութիւնն անորոշ է համարել, իշխանութիւնը՝ միանգամայն կոնկրետ:

Ըստ էութեան, Սերժ Սարգսեանը չի հրաժարել Կոնգրեսի հետ երկխոսութիւն սկսելուց, աւելին՝ յայտարարել է, որ երկխոսութիւնը նախաձեռնել է իշխանութիւնը: Այժմ նրանք պատրաստ են քննարկել բոլոր խնդիրները. ընտրութիւնների հարցերով Կոնգրեսը կարող է դիմել խորհրդարանի խօսնակին, տնտեսական հարցերով՝ վարչապետին, երկրի բարեփոխման հարցերի աւելի լայն շրջանակը կարելի է քննարկել կուլիցիոն կուսակցութիւնների հետ, իսկ եթէ հարկաւոր է նախագահի միջամտութիւնը՝ ապա նախագահի աշխատակազմի ղեկավարին: Հայ ազգային կոնգրեսը ձեռնպահ է մնացել անմիջական պատասխանից եւ խոստացել է իր դիրքորոշումն աւելի ուշ յայտնել: Սակայն գլխաւոր հարցը, որը փորձագետները բազմիցս բարձրացնում եւ քննարկում են՝ ի՞նչի հետ է կապած երկխոսութիւնը, դեռ պատասխան չի ստացել: «Առաւօտ» թերթը ենթադրութիւն է արել, որ դա կապած է դարաբաղեան կարգաւորման ակտիւացման հետ. «Կոնգրեսի քննադատներից ոմանք ասում են, որ ընդդիմութեան նպատակներից մէկն այն է, որ նախագահ Սարգսեանը ներքին ճակատում դուրս գայ խոցելի վիճակից եւ դարաբաղեան բա-

նակցութիւններին գնայ «Լաւ խաղաքարտերով»: Կարծիք կայ նաեւ, որ առաջին եւ երրորդ նախագահներ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը եւ Սերժ Սարգսեանը երկխոսութեամբ իւրօրինակ կուլիցիա են կազմում ընդդէմ երկրորդ նախագահ Ռեբրոս Քոչարեանի: Քոչարեանը, որը «քաղաքական արձակուրդում է», բազ-

միցս դէմ է արտայայտել Սերժ Սարգսեանի վարած քաղաքականութեանը: Շատերը դա գնահատել են որպէս մեծ քաղաքականութիւն վերադառնալու Քոչարեանի փորձեր: ՀՀ նախկին արտգործնախարար, այժմ «Սիւիլիթաս» հիմնադրամի խորհրդի նախագահ Վարդան Օսկանեանը բանաւոր հաստատել է այդ տար-

ԿԱԶՄՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ԱՆՀԱՄԱՉԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐՄԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԻ ՇՈՒՐՁ

բերակը: «Ազատութիւն» ռադիոկայանին տւած հարցազրոյցում նա յայտարարել է, որ «Այսօր մենք ծանր վիճակում ենք, որովհետեւ վատ է կառավարուում երկիրը, մենք ծանր վիճակում ենք, որովհետեւ սխալ քաղաքականութիւն է վարուում, որովհետեւ դեռևս չենք կարողանում արմատական, հիմնարար փոփոխութիւններ կատարել մեր երկրում, որովհետեւ ժողովրդավար պետութիւն չենք, որովհետեւ կայ քաղաքական մոնոպոլիա»: Նա նշել է, որ երկխոսութեան լաւագոյն արդիւնքը կարող էր լինել քաղաքական մենաշնորհի վերացումը: «Այսօր դրա (քաղաքական մենաշնորհի վերանալու) բոլոր օբյեկտիւ նախադրեալները կան, որովհետև ծանր է երկրի վիճակը, մեր ժողովուրդը չի գնայ այսօր իշխող կուսակցութեանն իր ձայնը տայ, այսօր քաղաքական ուժերը աւելի հասուն են, աւելի բազմազան են: Եթէ կիսատ չափով այսօր Հայաստանում ազատ, արդար ընտրութիւններ լինեն խորհրդարանական, ամբողջ քաղաքական դաշտը կը ձեւափոխուի, աւելի նորմալ կը լինի, կստեղծւեն իսկական կոալիցիաներ», - համոզմունք յայտնեց նախկին արտգործնախարարը: «Եթէ այս բոլորն արուում է վերջ ի վերջոյ այդ արդիւնքին հասնելու, յատկապէս՝ ՀԱԿ-ի (ընդդիմադիր Հայ ազգային կոնգրեսի) կողմից, ես դա ողջունում եմ, իսկ եթէ այդ բոլորը այսօր արուում է՝ երկուստեք մտածելով, որ ինչ-որ այլ խնդիրներ են ուզում լուծել, որ վերջ ի վերջոյ վերապահպանի այս քաղաքական մենաշնորհը, եւ ուղղակի ՀԱԿ-ը որոշ տեղեր ունենայ՝ ես դատապարտում եմ»: Նա ընդգծել է, որ Քոչարեանի նախագահութեան օրոք երկիրը բարգաւաճել է: Եւ նոյնիսկ Տէր-Պետրոսեանի ժամանակաշրջանի հետ համեմատած այսօրւայ շրջանն աւելի վատն է. «Չգիտեմ, Քոչարեանը ինքը պէտք է որոշի՝ կուզենա՞ր վերադառնալ, թէ՞ չէ, եթէ ուզում է՝ ինչ ճանապարհով, դա այլ խնդիր է», - ասաց նա:

Աղբիւր՝ www.armenianow.com

Ուրբաթ, Յունիսի 24-ի երեկոյան, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի կարգաւորման վերաբերեալ Հայաստանի Հանրապետութեան, Ռուսաստանի Դաշնութեան եւ Ադրբեջանական Հանրապետութեան նախագահների համատեղ յայտարարութիւնից պարզ է դառնում, որ աւելի քան երկու տասնամեակ շարունակող Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի լուծմանն առնչող Հիմնական սկզբունքների շուրջ կողմերը համաձայնութեան չեն եկել: Սակայն, Ռուսաստանի Կազան քաղաքում տեղի ունեցած բանակցութիւններում Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանն ու Ադրբեջանի նախագահ Իլիամ Ալիեւը խնդրի կարգաւորման ուղղութեամբ առաջընթաց են արձանագրել:

Սարգսեան-Ալիեւ հանդիպումը տեղի է ունեցել Ռուսաստանի կազմում գտնուող Թաթարստանի մայրաքաղաքում՝ ՌԴ նախագահ Դմիտրի Մեդւեդեւի նախաձեռնութեամբ, որն ամերիկացի եւ ֆրանսիացի իր պաշտօնակիցների հետ գրեթէ մեկ ամիս առաջ յորդորել էր կողմերին քաղաքական կամք դրսեւորել եւ աւարտին հասցնել Հիմնարար սկզբունքների վրայ աշխատանքները:

Մադրիդեան սկզբունքները ենթադրում են հայկական զօրքերի դուրս բերում Լեռնային Ղարաբաղի յարակից տարածքներից, որոնք գտնուում են հայկական ուժերի վերահսկողութեան ներքոյ, խաղաղապահ ուժերի մտցումը, փախստականների վերադարձ եւ Ղարաբաղի համար միջանկեալ կարգավիճակ, որին կը յաջորդի «պարտադիր իրաւական ուժ ունեցող» կամքի արտայայտումը: Հայաստանը պընդում է, որ սկզբունքներում նախատեսւի նաեւ Ղարաբաղի *դէ իւրէ* անկախութեան հնարաւորութիւնը Բաքուից, իսկ Ադրբեջանն էլ չի ցանկանում, որ Ղարաբաղը «ինքնավարութեան բարձր աստիճանից» զատ այլ կարգավիճակ ունենայ: Ակնկալւում էր, որ բանակցութիւններից յետոյ, Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի նախագահները միասին կը ճաշեն: Հաղորդում է նաեւ, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարները պէտք է շաբաթ օրը Կազանում հանդիպեն Մինսկի խմբի համանախագահներին:

Աղբիւր՝ www.armenianow.com

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ԴԷՍ ԲՈՆՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս իրանական մամուլում, մէկը միւսի ետեւից բացայայտւած երեխաների խոշտանգման ու տանջման ենթարկելու դէպքերը, հանրութեան ուշադրութիւնը սեւեռել են մանուկների հանդէպ կիրառուող բռնութեան հասարակական ցաւալի երեւոյթի վրայ: Երեխայ են բերում հիւանդանոց, բուժքոյրերն ու բժիշկները երեխայի մարմնի վրայ նկատում են բազմաթիւ վէրքերի, հարւածների եւ այրւածքների հետքեր: Երեւոյթը կասկածելի գտնելով, նրանք դիմում են ոստիկանութեան եւ «Բեհզիստի»-ին: Խնդիրը հետեւելով՝ պարզուում է, որ երեխայի ծնողները նրան տանջել են եւ մարմնական վնասւածքներ հասցրել: Սրանք, մանուկների դէմ գործ դրուող բռնութեան ծայրայեղ դէպքեր են, երբ հասարակութիւնը ներկայացնող իշխանութիւնները իրաւասու են միջամտել, դատարան տանել ծնողներին եւ երեխային առնել իրենց հսկողութեան տակ: Սակայն, միշտ էլ այսքան պարզ չեն դէպքերը: Արդեօ՞ք, որեւէ մարմնական պատժամիջոց, ասենք երբ ծնողը խփում է երեխայի ձեռքին կամ ուսուցիչը ապտակում է աշակերտին, կարելի է՞ մանուկների դէմ բռնութիւն համարել եւ դասել նոյն կարգում, ինչպէս վերը նշւած սարսափելի դէպքերը: Սրանք կարող են դաստիարակչական սխալ ձեւեր եւ մեթոդներ լինել, բայց հաւանաբար ոչ բռնութիւն մանուկների դէմ: Բայց, ո՞րն է սահամանը, ի՞նչ չափանիշով կարելի է սրանք բաժանել միմեանցից:

Ստորեւ, նախ ներկայացնում ենք խնդրի ընդհանուր պատկերը, եւ ապա ներկայացնում վերը նշւած հարցերին տրւած որոշ պատասխաններ:

ԱՆԽԱՐՀՈՒՄ 275 ՄԻԼԻՈՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ ԵՆԹԱՐԿՒՈՒՄ ԵՆ ԲՈՆՈՒԹԵԱՆ

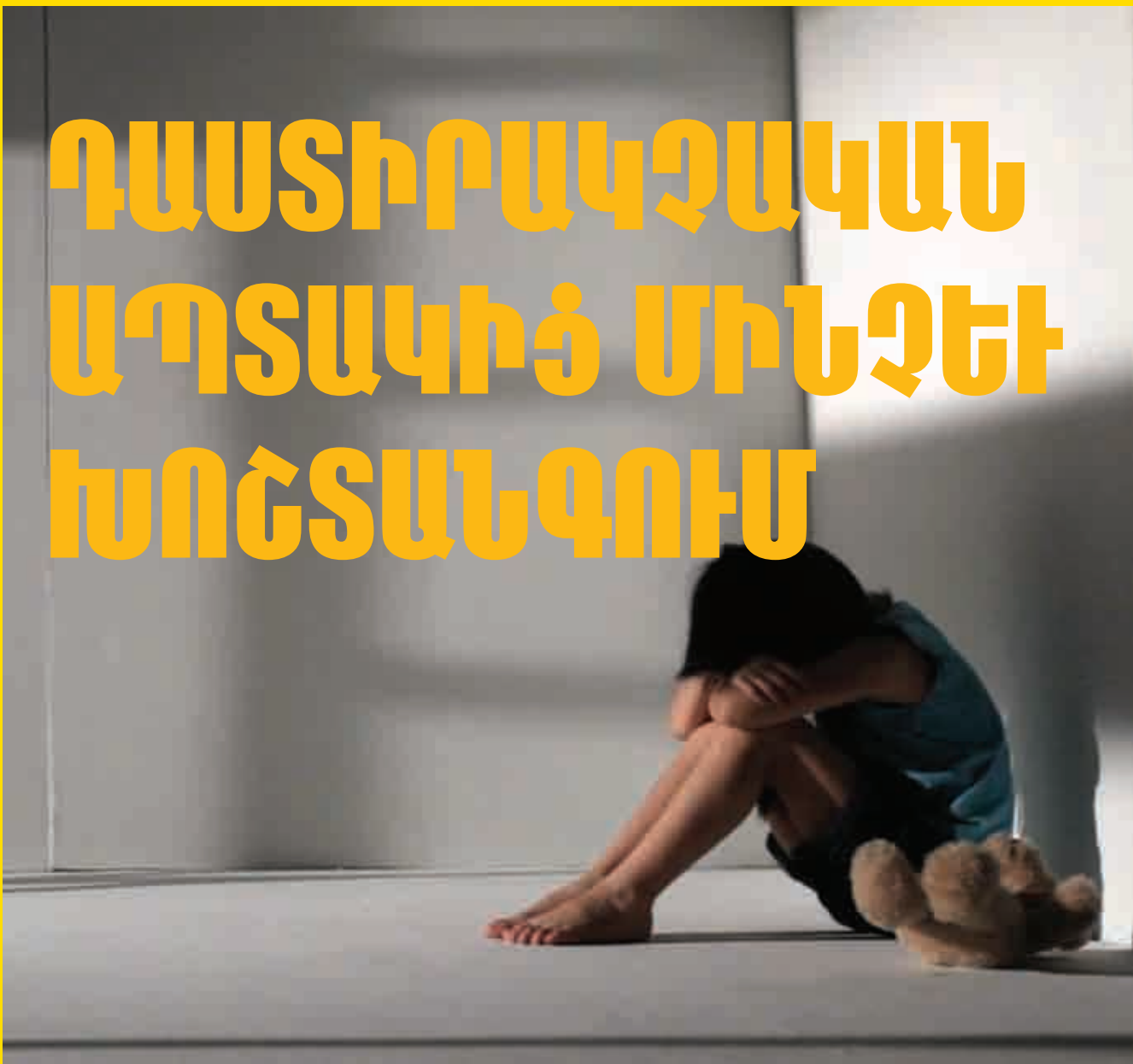
1993 թի Մարտ ամսին էր, երբ Իրանն ընդունեց մանուկների իրաւունքի պաշտպանութեան համաշխարհային կոնւենցիան: Դրա գործադրման հիմնական պայմաններից մէկը, հասարակութեան բոլոր անդամների, յատկապէս մանուկների եւ նրանց խնդիրների հետ գործ ունեցող պաշտօնատարների, ծնողների, մանուկների խնամակալների եւ իհարկէ, հէնց իրենց երեխաների կողմից այդ

պայմանագրին ծանօթանալն է: Մանուկների իրաւունքի միջազգային կոնւենցիայի 3-րդ յօդւածի համաձայն, մանուկի գերագոյն շահերը պէտք է ուշադրութեան արժանանան պատասխանատուների եւ ծնողների կողմից: Ըստ այս յօդւածի, կառավարութիւնները եւս պարտաւորւած են անհրաժեշտ հովանաւորութիւն եւ խնամք ցուցաբերել երեխաների եւ զաւակների հանդէպ ծնողների թերաց-

ման հարցերին:

Այդ պայմանագրի 19-րդ յօդւածի համաձայն, անդամ երկրները, ֆիզիկական ու հոգեկան բրտութիւնների, որեւէ հալածանքի, անուշադրութեան եւ անփութութեան հանդէպ պէտք է օրինական, հասարակական ու կրթական անհրաժեշտ քայլեր վերցնեն: Այս պայմանագրին ստորագրող կառավարութիւնները, յանձնառու են լինում մանուկներին պաշտպանել

ԴԱՍՏԻՐԱԿՉԱԿԱՆ ԱՊՏԱԿԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ԽՈՇՏԱՆԳՈՒՄ

թնրեցուցիչ եւ ոգեշնչող դեղերի անօրինական գործածութեան ու դրանց մաքսանենգման նկատմամբ: Միւս կողմից, այս պայմանագրի 37-րդ յօդուածը յստակօրէն ընդգծում է, որ «Ոչ մի մանուկ չպիտի խոշտանգման, նենգամիտ արարքների եւ անօրինական ազատազրկման ենթարկւի, եւ մահապատիժն ու ցմահ բանտարկութիւնն արգելւում են անչափահաս՝ 18 տարին չբոլորած մանուկների եւ պատանիների հանդէպ:

Թէեւ Իրանը մօտ երկու տասնամեակ առաջ է միացել համաշ-

խարհային այս համաձայնագրին, սակայն, դժբախտաբար, ամեն օր ականատես ենք լինում մանուկների պարտադիր աշխատանքի, նրանց հանդէպ հալածանքի, սեռային չարաշահումների ու ներքին անդամների մաքսանենգման եւ այլ երեւոյթների յարաճուն դէպքերին:

«Իւնիսէֆ»-ի հաղորդած զեկոյցի համաձայն, ներկայումս, աշխարհում 275 միլիոն մանուկներ ենթակայ են հալածանքների: Ամերիկայի բժշկական միութեան կողմից հրատարակւած վիճակագրութեան համաձայն եւս,

տարեկան 150,000 մանուկներ այդ երկրում մահանում են սեռային ոտնձգութեան պատճառով եւ սա այն պայմաններում, որ ամեն տարի մօտ 140,000 վիրահատութիւն է գրանցւում մանուկների նկատմամբ սեռային բռնութիւնների հետեւանքով, եւ ընդհանուր առմամբ, տարեկան 1,7 միլիոն մանուկների սեռային ոտնձգութեան դէպքեր են զեկուցւում ամբողջ Ամերիկայում:

Իրանում, ներկայումս աւելի քան 9 միլիոն 6 տարեկանից վար եւ 27 միլիոն՝ մինչեւ 18 տարեկան մանուկներ կան: Պաշտօնական

վիճակագրության թերի լինելու պատճառով չի կարելի ստոյգ յայտարարել, թէ նրանցից քանիսն են հալածանքների ենթարկուում:

«Իսնա» գործակալության զեկոյցի համաձայն, Իրանում մանուկների հալածանքների մասին, «Բեհզիսթի» (բարեկեցութիւն) կազմակերպության կողմից հրատարակած վերջին վիճակագրութիւնը պատկանում է անցեալ տարւայ առաջին 6 ամիսներին, որի համաձայն, այդ ժամանակամիջոցում 144,565 դէպքի առնչութեամբ կապ է հաստատուել շտապ օգնութեան կենտրոնի հետ, որոնք ամբողջապէս վերաբերում էին մանուկների դէմ հալածանքներին:

Իրանի վիճակագրական կենտրոնի հաղորդման համաձայն, երկրում աւելի քան 2,550,000 աշխատող ու փողոցային մանուկներ կան, որոնք լրջօրէն ենթակայ են ֆիզիկական ու սեռային բռնութիւնների, 22,000 հոգի, որպէս անխնամ ու անպաշտպան մանուկներ, գտնուում են երկրի «Բեհզիսթի» կազմակերպութեան հովանաւորութեան ներքոյ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ 44 ՏՈՒԿՈՍԸ ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ՊԱՏԻԺ ԵՆ ՄՏԱՆՈՒՄ

Ամէն դէպքում, հասարակական այս խոցելի խնդրի մասին տեղեկութիւնների քողարկմամբ հանդերձ, քննարկումները ցոյց են տալիս, որ բռնութիւնների 70 տոկոսը կատարուում է մասնաւոր եւ ընտանեկան մթնոլորտում: Այլ դիտարկումների եւ սոցիարցումների տւեալների համաձայն, Իրանցի ծնողների աւելի քան 50 տոկոսը մանուկների ֆիզիկական պատիժը համարում են իրենց «իրաւունքը»:

Մանուկների իրաւունքների պաշտպանութեան միութեան վարչութեան անդամ Սորայա

Ազիզփուրը ընդգծում է, թէ մանուկների 44 տոկոսը մարմնական պատիժներ են ստանում: Նա մանուկների իրաւունքների պաշտպանութեան միջազգային օրւայ առթիւ ասաց. «Մանուկներին հովանաւորող միութեան կողմից տրւած վիճակագրութեան համաձայն, այս տարւայ առաջին 6 ամսում մանուկների 56 տոկոսը հոգեկան ճնշումների եւ 44 տոկոսը ֆիզիկական պատիժների են ենթարկուել»:

Նա նշեց, թէ պատասխանատուների մեծագոյն թերացումն այն է, որ չգիտեն մանուկները

մինչեւ 18 տարեկան հասակը, ինչպիսի հմտութիւններ պէտք է ձեռք բերեն, որպէսզի կարողանան հասարակութեան մէջ ապրել: Անփութութիւնն ու անհոգութիւնն է այդպիսի մեծ թւերի պատճառը: Նա մատնանշելով մանուկների իրաւունքների համաձայնագիրը, ասում է. - Իրանը, 1993 թւականից սկսած, յատուկ պայմանով է ընդունել այն, եւ համաշխարհային կոնւենցիային միանալու սկզբունքը բաւականին մեծ քայլ է համարուում, սակայն դրա կողքին, դժբախտաբար, մանուկների վերաբերեալ հաստատուած օրէնքներ

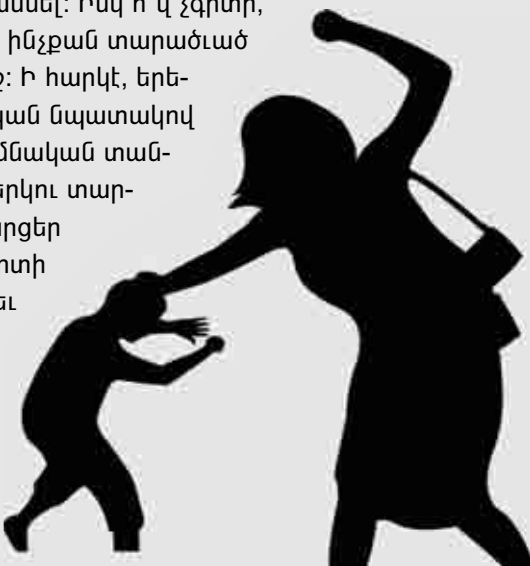
ՄԵՉ ԷԼ Է ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՄ

Այս էջերում նկարագրված մանուկների դեմ բռնության ծայրայեղ դեպքերը, դրանց սարսափելի անխղճությունն ու վայրագությունը, երբեմն հանգեցնում են այն բանին, որ մեր համայնքում ապրող ծնողը, հանգիստ շունչ է քաշում եւ մտածում, որ մանուկների դեմ բռնության մասին այս բոլոր խօսքերն ու զրոյցները, իրեն չեն վերաբերում: Սակայն բոլորովին էլ այդպես չէ:

Նախ կարելի հարցնել, որ արդե՞ք մեր մեջ չկան հենց նոյն մակարդակի վայրենի վերաբերմունք երեխաների նկատմամբ: Գիտենք, որ այդպիսի ծայրայեղ բռնություններ յաճախ պատահում են այն ժամանակ, երբ մարդիկ գտնուում են անբնական վիճակներում, հաւանաբար ակնհույզ եւ թմրադեղերի ազդեցության ներքոյ: Նկատի առնելով, որ մեր համայնքում անսովոր երեւոյթներ չեն ոչ ակնհույզ եւ ոչ էլ թմրադեղերը, տրամաբանօրէն յետեւութիւն կարելի է անել, որ հաւանական է մարդիկ այդ պայմաններում իրենց երեխաների նկատմամբ անողոք վերաբերմունք ցուցաբերեն, սակայն այդ խնդիրը մնայ ընտանիքի սահմաններում ու դրա մասին, բացի մօտիկ բարեկամներն ու հարեւանները, ուրիշները բան չհմանան: Նոյնիսկ եթէ դրանց մասին տեղեկացնեն մեր ազգային մարմիններին, ասենք դատական խորհրդին, այդ մարմինները, վարկաբեկիչ համարելով հանրային լրատութիւնը, դրանց մասին երբէք չեն զեկուցի ժողովրդին կամ մամուլին: Սա առաջինը:

Երկրորդ. հայրիկի, այսպէս կոչւած մեղմ, դաստիարակչական աստակն ու աքացին կամ մայրիկի բամփն ու ճմիթը, դրանք բռնության առաջին հանգրուաններն են եւ եթէ լուրջ չընկալւեն եւ չվերահսկւեն, կարող են սաստկանալ եւ վտանգաւոր չափերի հասնել: Իսկ ո՞վ չգիտի, որ նման վերաբերմունք ինչքան տարածւած է սովորական է մեր մէջ: Ի հարկէ, երեխային դաստիարակչական նպատակով պատժելը եւ նրան մարմնական տանջանքների ենթարկելը, երկու տարբեր մակարդակների հարցեր են, եւ դրանք երբեւէ չպիտի նոյնացնել: Սակայն նաեւ չպիտի մոռացութեան տալ դրանց միջեւ ներքին կապը եւ այն, որ առաջինը կարող է երկրորդի վերածնել:

Ռ.Ս.

րի ոլորտում դեռեւս կան աչքառու բացթողումներ եւ դա այն դեպքում է, երբ այս օրէնքի գործադրման եղանակի շուրջ հարցի արծարծումը մեծ կարեւորութիւն է ներկայացնում եւ շատ պարտականութիւններ է դնում կառավարութեան ուսին:

Մանուկների իրաւունքների պաշտպանը տեղեկացրեց նաեւ «Մանուկի իրաւունքների ազգային գրասենեակ»-ի գոյութեան մասին, որը գործում է Արդարադատութեան նախարարութեան վերահսկողութեան տակ: «Նախարարական կազմի 2009 թի 30-նւարի սկզբին կայացած նիստում, Իրանի կառավարութիւնը, 1993 թիւն, միջազգային կազմակերպութիւններին անդամակցելու վերաբերեալ օրինական միաւոր յօււածի 5-րդ ենթակէտը վկայակոչելով, Արդարադատութեան նախարարութեանը նշանակեց, որպէս «Մանուկի իրաւունքների կոմիտեի»-ի վերահսկիչ, եւ որոշւած է, որ այդ գրասենեակը պատկան մարմինների հետ համագործակցի մանուկների իրաւունքների խնդրով եւ քայլեր ձեռնարկի այդ մասին առաւել տեղեկութիւններ ձեռք բերելու համար:

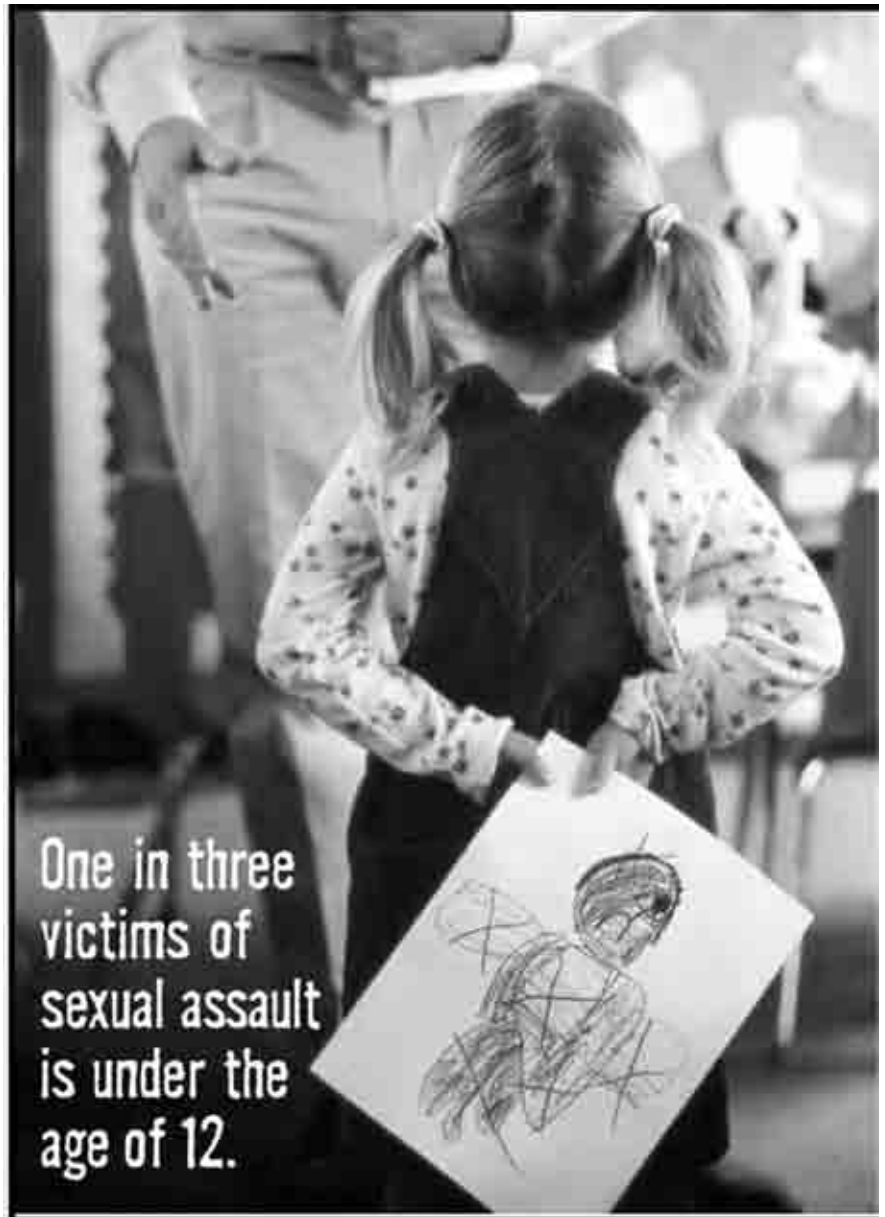
Մանուկների իրաւունքների պաշտպան Ազիզփուրը համաձայնագրի 42-րդ յօււածը վկայակոչելով, մանուկի իրաւունքների եւ այս կապակցութեամբ պետական մարմին կեանքի կոչելու առնչութեամբ ասաց .- հարց է ծագում, թէ ինչու լուրջ վերբերմունք չի ցուցաբերել մեծահասակներին ու երեխաներին մանուկներին իրաւունքների ուսուցման հարցի նկատմամբ եւ ոչ մի զարգացման ծրագիր չկայ այդ իրաւունքների պաշտպանութեան ուղղութեամբ:

Իրանի աշխատող մանուկներին օժանդակող ցանցի համադրող կոմիտէի անդամ Ֆաթեմէ Ղասեմզադէն «Իլնա» գործակա-

ԵՐԵՒԱՆ ԵՒ ՍԵՌԱԿԱՆ ԲՈՆՈՒԹԻՒՆԸ

լուծեան հետ մի ասուլիսի ընթացքում, մանուկների համաշխարհային օրւան եւ այդ օրւայ առիթով մանուկի իրաւունքների համաձայնագրին անդրադառնալու անհրաժեշտութիւնը մատնանշելով, ընդգծեց, թէ այս օրերի յիշատակումը այն տեսակետից է կարեւորում, որ վաւերական ու թափանցիկ տեղեկութիւններ հաղորդեն ուսումնագուրկ, գործող եւ հալածանքի ենթարկող մանուկների իրավիճակի մասին, քանի որ այս վերաբերեալ ստոյգ տւեալներ եւ իրավիճակի զեկուցումը ժողովրդի եւ հանրային կարծիքի համար մեծ նշանակութիւն ունեն: Նա անդրադարձաւ այն խնդրին, որ այս տարի 280,000 մանուկներ թէւ օրինական եւ անձնագրային դժարութիւններ չունէին, բայց եւ չկարողացան մուտք գործել դպրոցներ: Կառավարութեան կողմից մանուկների համար տօնախմբութիւն կազմակերպելն ի՞նչ իմաստ ունի, եթէ ըստ մանուկների իրաւունքների պաշտպանութեան կոմիտեի յօդուածների, որեւէ ուշադրութիւն չի դարձում նրանց կրթական խնդիրներին եւ դրանց որակի բարձրացմանը: Նա ակտիւացրեց, թէ կառավարութեան կողմից թափանցիկ մի զեկոյց ներկայացնելը անհրաժեշտութիւն է եւ այն մեծապէս կը նպաստի ժողովրդական հովանաւորութիւն ձեռք բերելուն եւ մանուկի իրաւունքների պաշտպանութեան կոմիտեի դրոյթներին ծանօթանալու նկատմամբ ուշադրութիւն ցուցաբերելուն:

Իրանական մամուլ
կազմեց՝ Ժիրայր Խոսրովեանը

Երեխաների նկատմամբ կատարւած սեռական բռնութեան մոտ 80.000 դէպք է գրանցուած ամէն տարի, սակայն չգրանցուած դէպքերի թիւը շատ ակտիւ մեծ է, քանի որ երեխաները վախենում են պատմել կատարւածի մասին, իսկ նման դէպքի գնահատման օրէնքով հաստատուած կարգը շատ բարդ է: Այնուամենայնիւ,

այսպիսի դէպքերը պէտք է բացայայտեն, բռնութեանը վերջ տրուի, իսկ երեխան պէտք է ստանայ մասնագիտական օգնութիւն: Սեռական բռնութեան առաջացրած էմոցիոնալ եւ հոգեբանական վնասը կարող է կործանիչ լինել երեխայի համար:

Սեռական բռնութիւնը կարող է կատարել ընտանիքի մէջ՝ ծնո-

ղի, խորթ ծնողի կամ այլ ազգականի կողմից, կամ էլ տնից դուրս՝ ընկերոջ, հարեւանի, խնամող անձի, ուսուցչի կամ անծանօթի կողմից: Սեռական բռնութեան դէպքից յետոյ, երեխան կարող է ցաւագին մտքեր եւ զգացմունքներ ունենալ, եւ նրա վարքը կարող է փոխել:

Ոչ մի երեխայ հոգեբանօրէն պատրաստ չէ կրկնող սեռական գրգռման: Նոյնիսկ երկու-երեք տարեկան երեխաները, որոնք չեն կարող իմանալ, թէ ինչ է սեռական ակտիւութիւնը, վաղ թէ ուշ խընդիրներ են ունենում, քանի որ չեն կարողանում յաղթահարել եւ յարմարել սեռական գրգռմանը:

Յինգ եւ աւելի տարեկան երեխան, որը ճանաչում է կամ սիրում է բռնութիւնը կատարողին, կարող է անելանելի վիճակում յայտնել, քանի որ, մի կողմից սիրում է այդ մարդուն, իսկ միւս կողմից գիտակցում է, որ այդ սեռական յարաբերութիւնները սարսափելի «սխալ» են: Եթէ երեխան փորձում է վերջ դնել այդ յարաբերութիւններին, բռնութիւն կատարող անձը կարող է սպառնալ, որ այս կամ այն կերպ կը վնասի նրան կամ աւելս չի սիրի:

Եթէ սեռական բռնութիւնը տեղի է ունենում ընտանիքում, երեխան կարող է վախենալ, որ ընտանիքի միւս անդամները կը բարկանան կամ կամաչեն, կամ էլ որ ընտանիքը կը քայքայի, հէնց որ գաղտնիքը բացայայտուի:

Երկարատեւ սեռական բռնութեան զոհ դարձած երեխան ցածր ինքնագնահատական ունի, համարում է, որ ինքը ոչ մի բանի պէտք չէ եւ ոչ նորմալ կամ աղճատած պատկերացում ունի սեռական յարաբերութիւնների մասին: Երեխան կարող է ինքնամփոփ դառնալ, չվստահել մեծահասակներին և ինքնասպանութեան մտքեր ունենալ:

Որոշ երեխաներ, որոնք սեռական բռնութեան են ենթարկուել,

դժուարութեամբ են յարաբերութիւններ հաստատում այլ մարդկանց հետ, ոմանք էլ չափահաս դառնալով՝ իրենք են սկսում բռնութիւն գործել երեխաների

նկատմամբ, դառնում են մարմնավաճառ կամ էլ այլ լուրջ խնդիրներ են ունենում:

Յաճախ սեռական բռնութեան բացայայտ նշանները բացակա-

ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ԴԵՍ ԲՈՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ Թ Է Ր Ո Վ

1. 2008 թւականին. իւրաքանչիւր 601 երեխայից մէկը մարմնալին բռնութեան զոհ է եղել. դէպքերից 80 տոկոսում, բռնութիւն գործադրողները եղել են երեխայի ծնողները:

2. Իւրաքանչիւր 100 հազար երեխայից 2.34-ը մահանում են իրենց դէմ բռնութեանն առնչուող վնասուածքների պատճառով. մահացած երեխաների 80 տոկոսը 4 տարեկանից աւելի փոքր երեխաներ են:

3. Գուշակուում է, որ իւրաքանչիւր երեխայի դէմ բռնութեան եւ անփութութեան իւրաքանչիւր բացայայտուած դէպքի դիմաց կան երկու չբացայայտուած դէպք:

4. Նիգլեքքը առայժմս ամենատարածուած ձեւն է: Բոլոր դէպքերի 78 տոկոսը:

5. Ամէն տարի արձանագրուած մարմնային բռնութիւնը մանուկների վերաբերեալ բռնութեան 17.8 տոկոսն է կազմում:

6. Աղջիկների մէկ չորրորդը եւ տղաների մէկ վեցերորդը նախքան 17 տարին աւարտելը, սեռային բռնութեան են ենթարկուում:

7. Իւրաքանչիւր 10 բռնաբարողներից 8-ը ընտանիքի անդամներից են կամ անձինք, որոնց երեխան ճանաչում է:

8. Ամսական առնուազն 100 նորածին է աշխարհ գալիս, որոնց մայրը թմրամոլ է:

9. Այն երեխաները, որոնց ծնողներից մէկը թմրադեղ է գործածում, 13-ից մէկը կանոնաւոր կերպով ֆիզիկապէս բռնութեան է ենթարկուում:

10. Բռնութեան ենթարկուած երեխաները աւելի մեծ հաւանականութեամբ դառնում են ալկոհոլի եւ թմրադեղերի մոլի: Նրանցից մէկ երրորդը ապագայում բռնութեան են ենթարկելու իրենց երեխաներին:

11. Բոլոր կալանաւորւածների 84 տոկոսը մանուկ հասակում բռնութեան են ենթարկուել:

յուն են: Որոշ նշաններ կարող են յայտնաբերել միայն բժշկական հետազոտութեան ժամանակ:

Սեռական բռնութեան ենթարկւած երեխաների մօտ զարգանում են յետեւեալ նշանները.

- անսովոր հետաքրքրասիրութիւն են ցուցաբերում կամ խուսափում են սեքսի վերաբերեալ ամէն ինչից

- քնի խանգարումներ կամ գիշերային մղձաւանջներ են ունենում

- ընկճւած են, ընտանիքից եւ ընկերներից մեկուսացած են

- զայթակղեալ վարք են ցուցաբերում

- պնդում են, որ իրենց մարմինը կեղտոտ է կամ վնասւած, կամ վախենում են, թէ ինչ-որ բան այն չէ սեռական օրգանների շրջանում

- հրաժարում են դպրոց գնալուց

- օրինազանց արարքներ, վարքի հետ կապւած խնդիրներ են ունենում

- գաղտնապահ են

- նկարներում, խաղերում, երեւակայութեան մէջ սեռական տարրեր են գտնում

- անսովոր ագրեսիութիւն են ցուցաբերում

- ինքնասպանութեան փորձեր են անում եւ մտքեր են ունենում

Բռնութիւն գործադրողը կարող է այնպէս վախեցնել երեխային, որ յատուկ ջանքեր կը պահանջւեն, որպէսզի երեխան պաշտպանւած զգայ իրեն եւ կարողանայ ազատօրէն կիսել: Եթէ երեխան ասում է, որ սեռական բռնութեան է ենթարկւել, ապա ծնողները պէտք է փորձեն հանգիստ մնալ եւ համոզել երեխային, որ դա իր մեղքով չի կատարւել: Նման իրավիճակում կը պահանջւեն բժշկական հետազոտութիւն կամ հոգեբոյժի օգնութիւն:

Ծնողները կարող են պակասեցնել կամ կանխել սեռական բռնութեան հնարաւորութիւնը, եթէ.

- ասեն երեխաներին, որ եթէ որեւէ մէկը փորձի ձեռք տալ քո մարմնին կամ այնպիսի բաներ

անի, որոնցից դու քեզ անյարմար կամ անսովոր կզգաս, ասա ՈՉ այդ մարդուն եւ անմիջապէս պատմիր ինձ:

- սովորեցնեն երեխաներին, որ յարգանքը մեծերի հանդէպ մոյնը չէ, ինչ կոյր ենթարկւելը. երբէք մի ասէք երեխային, որ նա պետք է միշտ անի այն, ինչ իրեն ասում է ուսուցիչը, կամ դայտակը, կամ որեւիցէ այլ մէկը:

- աջակցեն մասնագիտական կանխարգելիչ ծրագրերի ներդրմանը տեղի դպրոցական համակարգում:

Սեռական բռնութեան ենթարկւած երեխաները եւ նրանց ընտանիքները մասնագէտի օգնութեան կարիք ունեն: Մանկապատանեկան հոգեբոյժը կարող է օգնել երեխային պայքարել բռնութեան հետ կապւած մեղքի զգացումի դէմ, վերականգնել իր ինքնագնահատումը, յաղթահարել իրեն հասցւած տրաման: Այս բուժումը կը նւագեցնի յետագայ խնդիրների զարգացման հնարաւորութիւնը:

SADLY THE ONE PLACE THEY SHOULD FEEL SAFE IS THE ONE PLACE THEY FEAR MOST. HELP REPORT CHILD ABUSE. CALL 021. 31901446 OR 31901556.

Արձագանք երեխայի սեռական բռնությունը

Երբ երեխան մեծին ասում է, որ ենթարկել է սեռական բռնության, մեծը կարող է շփոթել եւ չիմանալ՝ ինչ ասել: Ներքոյիշյալ խորհուրդները կարող են օգնել պատասխանել երեխային, որն ասում է, որ ենթարկել է սեռական բռնության:

Ի՞նչ ասել

Եթե երեխան թոյլ ակնարկ է անում, որ նրա հետ սեռական բռնություն է տեղի ունեցել, փորձեք համոզել նրան ազատ խօսել: Դատապարտական դիտողություններ մի արեք:

- Ցոյց տուք, որ հասկանում եւ լուրջ էք ընդունում երեխայի ասածը: Մանկապատանեկան հոգեբույժները վստահ են, որ երեխաները, որոնց լսում եւ հասկանում են, աւելի լաւ են իրենց զգում, քան նրանք, ում չեն լսում: Սեռական բռնության փաստի մասին բաց պատմելը շատ կարեւոր է երեխայի համար՝ տրամաբան յադժարածան ու բուժման ուղղութեամբ:

- Վստահեցրեք երեխային, որ նա շատ ճիշտ է վարել՝ Ձեզ այդ մասին պատմելով: Երեխան, որը սերտ շփում ունի բռնութիւնը կատարած անձի հետ, կարող է մեղաւոր զգալ իրեն գաղտնիքը բացելու մէջ: Երեխան կարող է վախեցած լինել բռնութիւն կատարողի սպառնալիքներից՝ վնասել երեխային կամ ընտանիքի այլ անդամներին, եթէ նա բացի գաղտնիքը:

- Աւելի երեխային, որ նա բոլորովին մեղաւոր չէ դրանում: Երեխաների մեծ մասը, փորձելով հասկանալ բռնութեան փաստը, կարող են հաւատալ, թէ ինչ-որ տեղ իրենք են պատճառը եւ անգամ կարծել, թէ դա իրենց պատիժն է՝ մտքում պատկերացրած կամ արած վատ արարքների հա-

մար:

- Եւ վերջապէս, առաջարկեք երեխային պաշտպանութիւն եւ խոստացեք, որ շտապ քայլեր կը ձեռնարկեք, որպէսզի վերջ տրուի իր հանդէպ սեռական բռնութեանը:

Ի՞նչ անել

Յայտնէք համապատասխան մարմիններին երեխայի հանդէպ կատարած սեռական բռնութեան որեւէ կասկածի մասին: Եթէ բռնութիւնը կատարել է ընտանիքի ներսում, յայտնէք այդ մասին երեխաների պաշտպանութեան տեղական մարմիններին: Եթէ բռնութիւնը ընտանիքից դուրս է, յայտնէք այդ մասին ոստիկանութիւն կամ տեղական իրաւաբանական գրասենեակ: Անկեղծօրէն այդ մասին յայտնելու դէպքում, յայտնող անձը պաշտպանւած է պատժից: Համապատասխան գործակալութիւնը կանցկացնի զննատում եւ կը պաշտպանի երեխային:

Ծնողները պէտք է խորհրդակցեն իրենց մանկաբույժի կամ ընտանեկան բժշկի հետ, որոնք կուղարկեն երեխային սեռական բռնութեան ոլորտում մասնագիտացած բժշկի մօտ: Քննող բժիշկը կը կր գնահատի երեխայի վիճակը եւ կը բուժի բռնութիւնից առաջացած ֆիզիկական բարդութիւնները, փաստեր կը հաւաքի երեխային պաշտպանելու համար եւ կը վստահեցնի երեխային, որ ամէն ինչ կարգին է:

Սովորաբար երեխային պէտք է նաեւ ստուգել հոգեբանական առումով՝ պարզելու համար սեռական բռնութեան ազդեցութիւնը նրա վրայ եւ որոշել, արդեօ՞ք անհրաժեշտ է տեւական մասնագիտական օգնութիւն, երեխային տրամաբան վիճակից հանելու համար: Մանկապատանեկան հոգեբույժը կարող է օգնութիւն ապահովել նաեւ ընտանիքի համար, որոնց վրայ նոյնպէս ազդել է երեխայի հանդէպ սեռական բռն-

ութեան փաստը:

Թէեւ երեխայի բոլոր յայտարարութիւնները կարող են ճիշտ եւ անկեղծ լինել, որոշ խնդիրներ կարող են ծագել իրաւապահ մարմինների հետազոտութիւններում եւ այլ իրավիճակներում: Երբեմն դատարանը խնդրում է մանկապատանեկան հոգեբույժին օգնել որոշելու, արդեօ՞ք երեխան ճիշտ է խօսում, կամ կը վնասի արդեօ՞ք երեխային, եթէ նա իր հանդէպ կատարւած սեռական բռնութեան մասին խօսի դատարանում:

Երբ երեխան ստիպւած է դատարանում վկայութիւն տալ, կան յատուկ միջոցներ, որոնք կը թեթեւացնեն ճնշումը նրա վրայ, օրինակ՝ տեսաժապաւեցի վրայ նկարահանումը, յաճախակի ընդմիջումները, հանդիսատեսի բացակայութիւնը, եւ մեղադրեալի վրայ չնայելը:

Մեծահասակները, իրենց հատուկութեան եւ խելացիութեան պատճառով միշտ առաջինն են մեղադրում սեռական բռնութեան փաստի արձանագրութեան ժամանակ: Երբէք պէտք չէ մեղադրել երեխային:

Երբ երեխան պատմում է իր հանդէպ կատարւած սեռական բռնութեան փաստի մասին, աջակցող եւ կարեկցող արձագանքը առաջին քայլն է երեխային օգնելու եւ մեծահասակների հանդէպ նրա վստահութիւնը վերականգնելու ուղղութեամբ:

Աղբիւր՝ www.doctors.am

ԱՇԽԱՐՀԸ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ԱՋՔԵՐՈՎ

Արմինե Մելիք - Իսրայելեան

Ամենամեայ աւանդական տօնակատարութիւնների շարքում է 1925 -ին, ժնեւեան կոնգրեսում երեխաների պաշտպանութեան համար հրաւիրւած համաշխարհային կոնֆերանսի ընթացքում վաւերականութիւն ստացած «Երեխաների պաշտպանութեան միջազգային օրը», որը տօնուում է 1950 թւականից, իր մէջ ներառելով մատաղ սերնդի հանդէպ դրսեւորող ուշադրութեան ու պաշտպանութեան յատուկ վերաբերմութի կատարելագործման խնդիրներին ուղղւած հոգածութիւն եւ առաջնահերթ վերաբերմունքի դրսեւորումներ, որոնք առաւել տօնական տեսք ու շուք են ստանում վերջերս Երեւանում կազմակերպւած զանազան միջոցառումների, հրապարակային տօնակատարութիւնների, մանկական համերգների ու ցուցահանդէսների շնորհիւ:

Յունիսի մէկին, նման առիթ էր ընծեմնւել երեխաներին նաեւ Երեւանի Յովհաննէս Շարամբեանի անւան Ժողովրդական ստեղծագործութեան կենտրոնի կողմից, ՀՀ հանրակրթական դպրոց-

ների երեխաներին, «ԱՇԽԱՐՀԸ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ԱՋՔԵՐՈՎ» նկարչական տասնօրեայ ցուցահանդէսի կազմակերպման շնորհիւ, ուր իրենց ստեղծագործութիւններով ներկայացել էին Երեւանի Եղիշէ Չարենցի անւան, Մուշեղ Իշխանի անւան եւ Վանաձորի թիւ 121 դպրոցների սաները:

Երեխաների աջքերով պատկերւած իւրաքանչիւր ստեղծագործութեան մէջ խօսում էին հայրենիքը, աշխարհը, իրենց շրջապատող միջավայրը խաղաղութեան մէջ տեսնելու գունեղ ցանկութիւնները, որոնք իրենց պարզ ու մաքուր արտայայտչածեւերի մէջ նոյնքան իմաստալից էին:

Ներկայացւած աշխատանքներում գերակշռում էր հայրենի խորհրդանիշներով արտայայտւելու մօտեցումը, որը գալիս է փաստելու, որ 5 - ից 13- տարեկան երեխաների մէջ արդեն ձեւաւորւած է հայրենիքի ու նրա հանդէպ սիրոյ, պաշտամունքի գաղափարը, նրանց իմացութիւնը իրենց պատմութեան մասին... Այս շարքին էին պատկանում Մ. Իշխանի անւան դպրոցի սանուհի 9 ամեայ

Դիաննա Ասատրեանի, 11 ամեայ Գոռ Պապիկեանի, Վանաձորի թիւ 121 դպրոցի աշակերտուհի 7 ամեայ Ռուզան Սարուխանեանի, Չարենցի անւան դպրոցի աշակերտուհի 13 ամեայ Մարիա Արամեանի աշխատանքները, որոնք խօսում էին երեխաների մէջ ձեւաւորող անհատական վերաբերմունքի մասին հանդէպ իրենց շրջապատող իրականութիւնն ու նրանից ներս ու դուրս տեղի ունեցող իրադարձութիւնները՝ ինֆորմացիոն հեղեղի մէջ: Խաղաղութեան, բարութեան ու սիրոյ գաղափարը իշխում էր ոչ միայն Հայաստանը խորհրդանշող նկարներում, այլեւ նատիւրմորտներում, բնանկարներում, ուր երեխաները իրենց գունամտածողութեամբ ստեղծել էին հայկական, ազգային երանգապնակին հարազատ գունապատկերներ, ուր վառ արտայայտւած էր իր ինքնութիւնը գիտակցող մանուկի ազգային պատկանելութեան ենթագիտակցումը:

- Նկարում ենք այն ինչ զգում ենք, երբէք նախապէս չենք պլաւաւորում գոյնի ու պատկերի

ընտրությունը, - անկեղծօրէն խոստովանում էին երեխաները, որոնց համար նման ցուցադրութիւնները կարելուում են նաեւ նրանով, որ նպաստում է ազատ արտայայտման, իրենց ընկալումներով ու պատկերացումներով աւագների հետ կիսւելու անմիջականութեան ձեւաւորմանը, ինքնարտայայտման վախի եւ նման այլ աւելորդ կոմպլեքսներից ձերբազատմանը:

Մանկական ցուցահանդէսին համերգային կատարումներով իրենց մասնակցութիւնն էին բերել նաեւ Թալինի երաժշտական դրպրոցի սաներն ու սանուհիները:

Երեխաների համար բաւակահին կարելուելով նման միջոցառումների յաճախականութիւնը, ցուցահանդէսի կազմակերպիչները ներկայացւած աշխատանքների փոքրիկ հեղինակների մասին

իրենց հիացմունքն արտայայտելով, շեշտը դրեցին դպրոցներում երեխաների գեղագիտական դաստիարակութեան կարելուութեան եւ անհրաժեշտութեան վրայ:

- Մշակոյթի պատմութեան առարկայի բացակայութեան պայմաններում, որը միմիայն անցնում են յատուկ, մասնաւոր դպրոցներում, այսօր կան հանրակրթարաններ, ուր նկարչութիւն առարկան որպէս այդպիսին ուղղակի չի դասաւանդուում եւ երեխան, որը մինչեւ 6 - րդ դասարան անցնում է կերպարուեստ առարկան՝ մինչեւ դպրոցն աւարտելը չի շփուում արուեստի ու մշակոյթի շատ բաղկացուցիչների հետ:

Յաճախ այդ երեխաները ընտրում են արուեստի ու մշակոյթի բնագաւառը, իրենց յետագայ ուսումը շարունակելով այնպիսի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններում, որոնք նոր սերունդ են ճանապարհելու դէպի մշակոյթ եւ արուեստ, ուստի, կարելուոր է թէ ինչքանով է հիմքը ամուր դրուում, իսկ հիմքը դպրոցն է:

ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉ ԹԵՆՈՒԹՈՒՔ

Էժանագին նոթբուք գնել, թե էժանագին սովորական համակարգիչ: Այս հարցը կարող է անվերջ մտահոգել մինչև ձեր վերջնական որոշում կայացնելը: Այս յօրածն առաջարկում է քննարկել նոթբուք ունենալու բոլոր առաւելութիւններն ու թերութիւնները:

1. Մշակման արագութիւն

Մշակման արագութեամբ նոթբուքները միշտ էլ զիջում են սեղանի իրենց հակառակորդներին: Բայց միկրոչիպերի արտադրութեան տեխնոլոգիաներն արագ են զարգանում, եւ այդ տարբերութիւնն աստիճանաբար կը կրճատւի:

2. Լարերի բացակայութիւն

Մեծ մասը, յատկապէս Itel Mobile չիպերով նոթբուքներն անլար կապի յարմարանք ունեն: Դա նշանակում է, որ կարող էք տան ց ա ն կ ա ց ա ծ

անկիւնից առանց լարի հեշտութեամբ ինտերնետ մտնել:

Սեղանի համակարգիչներն այդ հնարաւորութիւնը չունեն, ինչն ապագայում հաւանաբար կը փոխի:

3. Յիշողութիւն

Նոթբուքների համար նախատեսւած յիշողութեան չիպերը սովորաբար աւելի թանկ արժեն, քան սեղանի համակարգիչներինը: Եթէ դուք նոթբուք էք գնում, որի յիշողութիւնը 512 MB- ից քիչ է՝ պատրաստ եղէք աւելի շատ գումար ծախսել յիշողութեան ծաւալի աւելացման համար, իսկ սովորական համակարգիչի դէպքում նման անհրաժեշտութիւն չկայ:

4. Գրաֆիկայի որակը

Նոթբուքների չափերի պատճառով դրանց մեծ մասն ունի թոյլ, խիստ սահմանափակ յիշողութեամբ վիդէօքարտ: Դա նշանակում է, որ նոյնիսկ ամենաթանկարժեքները, ի տարբերութիւն սեղանի համակարգիչի, չեն կարող հզօր վիդէօքարտ պ ա հ ա ն ջ ո ղ ծրագրեր կամ 3D խաղեր սպասարկել:

Սեղանի համակարգչով դուք

կարող էք պարզապէս գրաֆիկական ծրագրերի համար անհրաժեշտ վիդէօքարտ գնել:

5. Դիւրակիրութիւն

Դիւրակիրութիւնն ամենագլխաւոր արժանիքն է, ինչի համար շատերն այսօր նոթբուք են ընտրում: Փոքր չափերի ու քաշի շնորհիւ նոթբուքները կարող էք հեշտութեամբ տանել ուր կամենաք, ինչը չի կարելի ասել սեղանի համակարգիչների մասին:

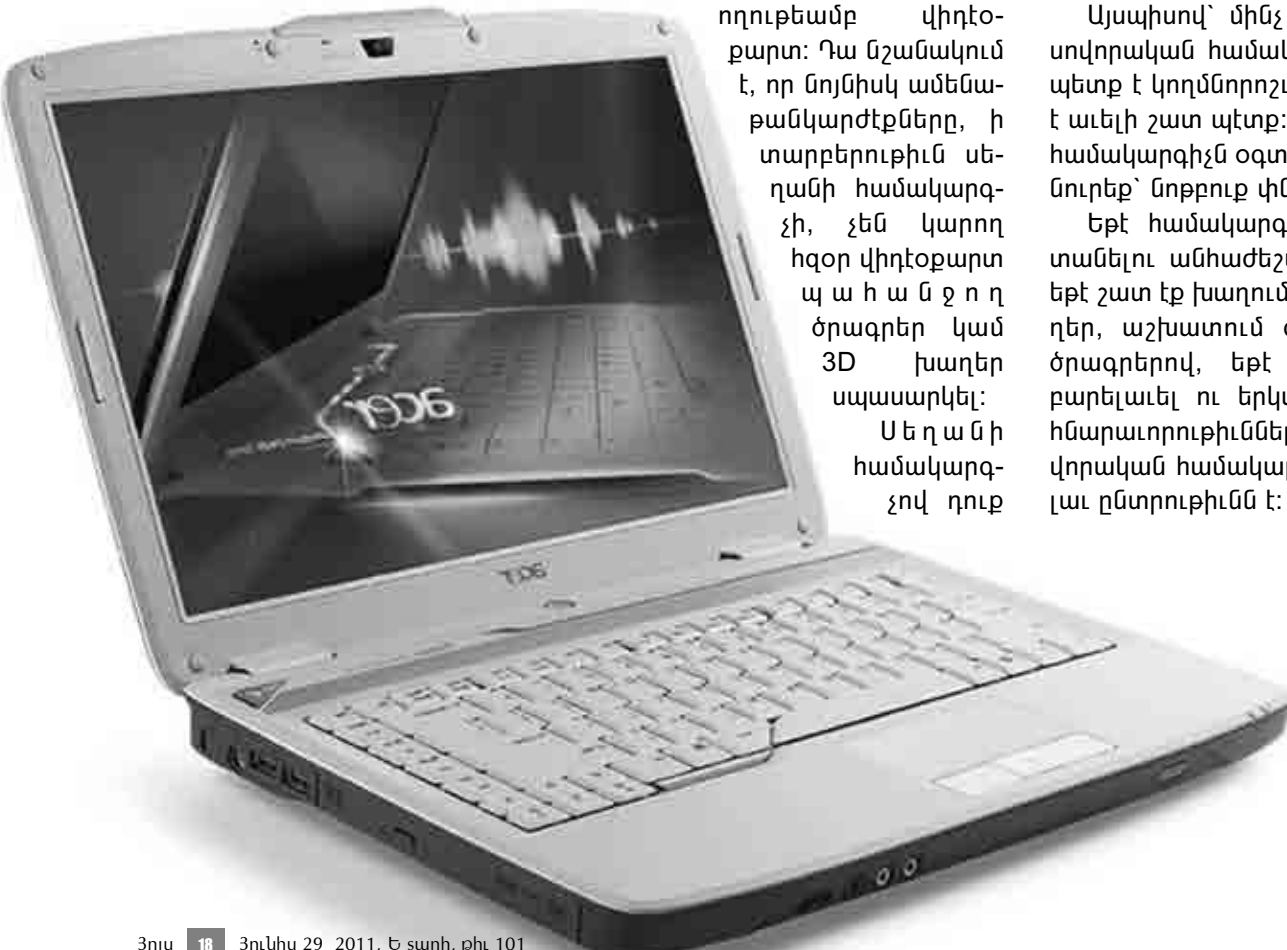
6. Մոնիտորի էկրանը

Նոթբուքների մոնիտորները համեմատաբար փոքր են, տեխնիկական առումով եւս սովորական համակարգիչներին զիջում են:

Վերջիններիս մոնիտորները միշտ էլ կարող էք փոխարինել աւելի մեծով ու որակեալով, իսկ եթէ գնէք նոթբուք, ստիպւած էք լինելու բաւարարել նոյն մոնիտորով:

Այսպիսով՝ մինչ նոթբուք կամ սովորական համակարգիչ գնելը, պետք է կողմնորոշուէք, թէ ձեզ ինչ է աւելի շատ պէտք: Եթէ ուզում էք համակարգիչն օգտագործել ամենուրեք՝ նոթբուք փնտռէք:

Եթէ համակարգիչը ձեզ հետ տանելու անհաժեշտութիւն չկայ, եթէ շատ էք խաղում եռաչափ խաղեր, աշխատում գրաֆիկական ծրագրերով, եթէ մտադիր էք բարելաւել ու երկարացնել նրա հնարաւորութիւնները, ուրեմն սովորական համակարգիչն ամենալաւ ընտրութիւնն է:

ԱՐԵՒԻ ԱԿՆՈՑՆԵՐ՝ ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Արեւի ակնոցները չպետք է շատ «մուգ» եւ շատ «լուսաւոր» լինեն: Մեր աչքի ցանցաթաղանթի համար կատարեալը չեզոք՝ մոխրագոյն երանգների գոյններն են, որոնք ոչ թէ աղաւաղում են գոյնները, այլ միայն խամրեցնում: Շատ լաւ են անհամաչափ ծխագոյն ակնոցները՝ վերելում մուգ, ներքելում՝ լուսաւոր: Նրանք արեւից պաշտպանելու եւ միաժամանակ շուրջն ամէն ինչ լաւ տեսնելու հնարաւորութիւն են տալիս: Ապակիների գոյնը կարող է շատ բազմազան լինել, բայց պէտք է նկատի ունենալ, որ նորաձեւ համարուղ դեղին, վարդագոյն եւ գազարագոյն ակնոցները շատ վտանգաւոր են կենտրոնական նեարդային համակարգի համար: Դեղին կամ գազարագոյն ակնոցներ կրողները դառնում են դիրագրգիռ, երբեմն էլ՝ յարձակողական: Յայտնի է, որ նեարդերը լաւ հանգստացնում է կանաչ գոյնը: Արեւային կանաչ գոյններն ունեն մաքուր բուժական ներգործութիւն՝ իջեցնում են աչքի ճնշումը: Ֆոտոխորոնային ապակիները միշտ չեն լաւ պաշտպանում վառ լոյսից եւ ուլտրամանուշակագոյն ճառագայթներից: Վարորդներին խորհուրդ է տրուում խուսափել այդպիսի ակնոցներից:

Պատահական վայրերից զընւած ակնոցները ոչ միայն օգտակար չեն, այլեւ վնասակար են: Արեւի ակնոցի հիմնական նպա-

տակը աչքերը վառ գոյներից, ինչպէս նաեւ ուլտրամանուշակագոյն ճառագայթներից պաշտպանելն է: Իսկ պատահական վայրից ձեռք բերւած ակնոցն այդ պաշտպանութիւնը չի ապահովում: Անհասկանալի մետաղից պատրաստւած շրջանակը կարող է օդի հետ ռեակցիայի մէջ մտնել, վնասակար նիւթեր արտազատել, ապակիներն էլ՝ խամրել եւ պարզապէս փչացնել տեսողութիւնը:

Յիշէք, որ made in USA, Canada կամ Great Britain նշում ունեցող արեւի ակնոցներ գոյութիւն չունեն, քանի որ դրանք պատրաստում են միայն Իտալիան, Ֆրանսիան, Աւստրիան, Գերմանիան, նաեւ՝ Չինաստանը, Մալեզիան եւ մի քանի ասիական երկրներ: Բացի դրանից՝ գրութիւնը պետք է սկսվի հէնց made in բառերով: Եթէ սկսւում է frame կամ design in բառերով՝ ամենայն հաւանականութեամբ դա կեղծւած ապրանք է:

Օպտիկայի խանութից ձեռք բերւած արեւի ակնոցներն ունեն երաշխիքային կտրոն եւ արտօնագիր, որը հաստատում է, որ դրանք մի շարք փորձարկումներ են անցել եւ 100 տոկոսով պաշտպանում են ուլտրամանուշակա-

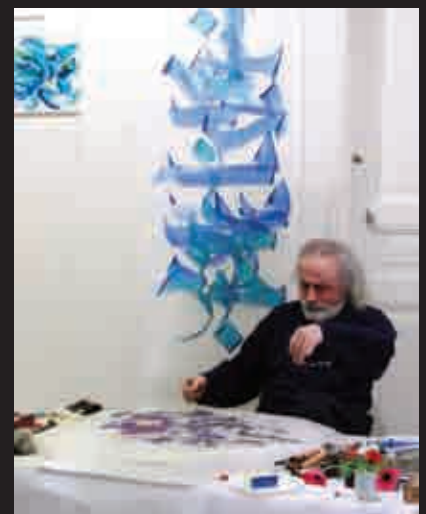
գոյն ճառագայթներից: Պատահական կրպակից կամ մթերային խանութից գնւած ակնոցի ապակիները, եթէ անգամ դրա վրայ փակցւած են բոլոր տեսակի պիտակները, կարող են բազմաթիւ թերութիւններ ունենալ:

Արեւի ակնոց ընտրելիս ուշադրութիւն դարձրէք յետեւեալին.

1. Աչքերի բիբը պետք է ուղիղ ապակու կենտրոնում գտնուի:
2. Նախընտրելի է, որ ապակիները մոխրագոյն կամ կանաչամոխրագոյն լինեն: Ամենավտանգաւորը դեղինն է:
3. Ապակիների վերելի մասը պետք է մի քիչ աւելի մուգ լինի, քան ներքելինը:
4. Ակնոցը չպէտք է աղաւաղի առարկաների գոյները:
5. Եթէ աչքերի շուրջը մաշկը չի արեւահարւում, ուրեմն ապակիները թոյլ չեն տալիս, որ ուլտրամանուշակագոյնը ներս թափանցի. այսինքն ակնոցը լաւն է:

Եւ յիշէք, որ արեւի որակեալ ակնոցները 20 դոլարից էժան չեն: Ձեւը եւս կարեւոր է: Ոճաբաններն ասում են, որ կլոր դէմք ունեցողներին սազում են խոշոր, աչքի զարնող ակնոցները՝ բարակ կորերով: Նրբագեղ, երկրաչափական շրջանակը տեսողական առումով դէքմն աւելի է նեղացնում: Եթէ ձեր դէմքը եռանկլինաձեւ է (դուրս ցցւած այտուկներ, սուր ծնոտ)՝ ձեզ կը սազի այն ակնոցը, որի շրջանակի վերին երիզը ներքելինից լայն է. իսկ ձւածիր դէքմին համապատասխանում է ցանկացած ձեւի շրջանակ: Շատ բարակ շրջանակն ընդգծում է աչքերի զեղեցկութիւնը, հայեացքն աւելի արտայայտիչ դարձնում:

ԱԲՊՈՒԼԱՅ ՔԻԱՅԻԻ ԳԻՐ-ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

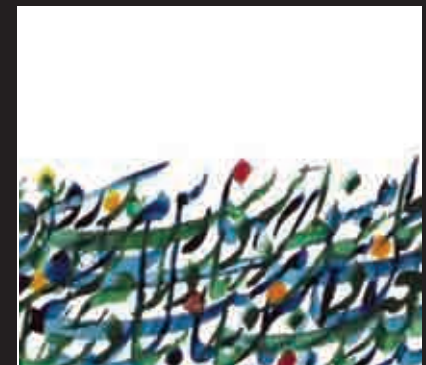

Արաբական տառատեսակները, որոնք կիրառում են նաև պարսկերենում, դարերի ընթացքում գործ են ածել ոչ միայն որպես հնչիւնները ներկայացնող նշաններ, այլ նաև գեղեցիկ ձևեր (ֆորմեր), որպես կերպարուեստի իւրայատուկ տարրեր, որոնց օգտագործմամբ էլ ստեղծել է իսլամական գեղագրութիւնը: Ժա-

մանակի ընթացքում իրանցի եւ արաբ գեղագիրները յօրինել են գեղագրութեան զանազան ոճեր, ինչպիսիք էն Նասթալիղը եւ Քուֆին: Երկրորդը յաճախ գործ է ածել ճարատարապետական կոթողների զարդարման համար, մինչ առաջինը կիրառւել է գրքերի կրկնօրինակման եւ թղթի վրայ այլ գրութիւնների, օրինակ նամա-

կագրութեան, բանաստեղծութիւնների եւ Ղուրանի այլների գրութեան համար:

Մեր օրերում, որոշ արւեստագէտներ, շարունակելով եւ զարգացնելով այս աւանդոյթը, հիմնադրել են կերպարուեստի վերացական (աբսթրէ) մի տեսակ (ժանր), որը երբեմն կոչւում է գրանկարչութիւն: Դա մի ոճ է, որը

համատեղում է աւանդական զեղազրութեան ձեւերը եւ ժամանակակից նկարչութիւնը:

Ստորեւ ներկայացնում ենք այդ ժանրում ստեղծագործող Աբդուլլահ Քիայիի գործերից մի քանի օրինակ:

ԱԽԱՐՏԻՆՅՑ ԳԱԻԱԹԻ 30-ՐԴ

ՄՐՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արման Տ. Ստեփանյան

Ինչպես բոլորն էլ գիտեն, այսօր աշխարհի ամենահետաքրքիր մարզանքն է համարում ֆուտբոլը: Գրեթե բոլորն էլ սիրում են խաղալ, դիտել կամ քննարկել այն: Ֆուտբոլը շատ սիրած մարզանք է նաև իրանահայ համայնքում: Դրա ամենից վառ փաստը այն է, որ արդեն տասնեակ տարի-

Գաւաթի յաղթական՝
«Համալսարանկան»-ի
աւագ՝
Ռոբերտ Մարկոսեանը

ներ է ինչ Իրանի ֆուտբոլի ազգային հաւաքականի կազմում միշտ լինում են հայ ֆուտբոլիստներ: Գրեթէ բոլոր իրանահայ ֆուտբոլիստները իրենց մարզական կարիերան սկսել են Յ.Մ.Ա.Կ-ի «Արարատ» ակումբից, որը երկար տարիներ շատ փայլուն ներկայութիւն է ունեցել Իրանի ֆուտբոլային տարբեր մրցութիւններում: Վերջին տարիների ընթացքում, հիմնականում համայնքի արտագաղթի, ինչպէս նաեւ Իրանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կողմից լաւ չհովանաւորուելու պատճառներով, «Արարատ»-ը լուծարւեց: Սակայն, բարեբախտաբար, արդէն կարճ ժամանակ է ինչ այն վերականգնուել է: Իրանի պաշտօնական լիգայի մրցութիւններից բացի, իրանահայ ֆուտբոլիստների ծարաւը յագեցնելու համար ամեն տարի ֆուտբոլի տարբեր մրցութիւններ են տեղի ունենում մեր համայնքում: Այս մրցութիւնների մէջ, կարելի է ասել, ամենաշատ սիրւածն է «Գաւաթ»-ի մրցաշարը, որը «Յ.Մ.Ա.Կ»-ի նախաձեռնու-

թեամբ ամեն տարի կայանում են «Արարատ» մարզաւանում: Գաւաթի մրցաշարի հիմնական տարբերութիւնն այն է, որ հակառակ այլ մրցութիւնների, մասնակիցները չեն ներկայացնում միայն համայնքում գտնուող միութիւնները, այլեւ անհատապէս կարող են մասնակցել այս խաղերին: Մրցութիւնները, արդէն երկար տարիներ է ինչ, շատ կարելի իրադարձութեան են վերածուել իրանահայ ֆուտբոլիստների մէջ. դա կարելի է փաստել այն բանով, որ ամէն տարի մրցութիւնների աւարտից քիչ անց, շատ աշխոյժ կերպով վերսկսւում են միւս տարւայ խաղերի համար նախապատրաստական փորձերը: Իսկ այդ շրջանի լաւ մարզիկներին ուրիշ հաւաքականներ առաջարկւում են խաղալ իրենց խմբում, որպէսզի կարողանան յաջող եւ փայլուն խաղեր ներկայացնել յաջորդ տարւայ մրցութիւններում: Մրցութիւնների գնահատելի կէտերից մէկն այն է, որ չնայած համայնքի բնակչութեան արտագաղթին, մասնակ-

ցողների թիւը գրեթէ չի նւազում, իսկ ամէն տարի աւելանում է աւելի կրտսեր մարզիկների թիւը:

«Գաւաթ»-ի մրցութիւնները ամէն տարի կայանում են Նոր Տարւայ արձակուրդներից քիչ անց եւ վերջանում մինչեւ իրանական Նօ-Ռուզի արձակուրդները: Սակայն այս տարի մրցութիւնները սկսւեց ինչ որ ուշացումով եւ դա պատճառ հանդիսացաւ, որ խաղերը տեւեն մինչեւ վերջին օրերս, սակայն նոյնիսկ դա էլ չխանգարեց, որ խաղերը չշարունակւեն եւ չդիտւեն բարձր տրամադրութեամբ: Այս տարւայ մրցութիւնների եզրափակիչ խաղը կայացաւ ուրբաթ Յունիսի 17-ին, Արարատ մարզաւանում՝ ՐԱՖՖԻ մարզամշակութային համալիրի եւ Յ.Յ.Ը.Մ-ի միջեւ: Խաղը ընթացաւ շատ բարձր մակարդակով, իսկ վերջում Յ.Յ.Ը.Մ-ն էր, որ կարողացաւ յաղթել եւ դառնալ այս տարւայ մրցութիւնների ախոյեան: Այս տարւայ խաղերում 3-րդ տեղը գրաւեց «Արմէն» հաւաքականը, իսկ չորրորդ տեղը՝

«Ալեքս»-ը: Ամենահետաքրքիրն այն էր, որ Ռ.Ֆ.Շ.Ս-ն եւ «Արմէն»-ը նախընտրական փուլում գտնուում էին նոյն ենթախմբում: Այսպիսով, կարելի է կրկնել, թէ

այս խաղերը մեր համայնքում վերածուել են շատ հետաքրքիր մարզական իրադարձութեան, որը շատ զնահատելի է, քանի որ այսպիսով պատճառ են դառնում

բարձր պահել եւ, ինչու ոչ, կատարելագործել իրանահայ համայնքի ֆուտբոլի մակարդակը:

ԲԱՐՍԵԼՈՆԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ Է ՎԱՃԱՌԵԼ ՎԻԼԻԱՅԻՆ

Բարսելոնան պատրաստուում է հրաժեշտ տալ Դաւիդ Վիլիային: Անգլիական ՋԼՍ-ների տեղեկություններով, կատալոնական ակումբը մտադիր է առաջարկել Սանչեսեր Սիթին եւ Չելսիին գնել ֆուտբոլիստի նկատմամբ իրավունքները, 40 մլն ֆունտի դիմաց: Բարսելոնան պատրաստուում է նման քայլի գնալ, քանի որ ցանկանում է, բացի Ալեքսե Սանչեսից, իրականացանել նաեւ Սեսկ Ֆաբրեգասի եւ Ջուզեպե Բոսիի տրանսֆերները:

ՀԱՅԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԸ ԳԻՆԵՍԻ ՌԵԿՈՐԴ ՍԱՀՄԱՆԵՃ

Հայ մարզիկ Հայկ Պետրոսեանը Գինեսի ռեկորդ սահմանեց՝ 386 անգամ պտուտելով ձողի վրայ: ՀԱՕԿ-ի նախագահ Գագիկ Ծառուկեանը ներկայ էր նոր ռեկորդի գրանցմանը եւ յայտնեց, որ Հայկը ատոմներենայ կստանայ նոր նւաճման համար:

9			6				3	
4	2	1	3					
3		5	2			4	7	1
	1	7		4		9		8
5	9	4		8	6			
		6		2	1			5
				7	5	3	2	
6	4					8		
	5		8		2		9	4

		2		3			5	
	3		6		8	9		
1								4
					3	7		
9		5		1				2
	7		9				4	
	6		5					
							2	1
		3		4				

		9			6			
7		5	4					
					5		8	3
2						4	7	
		4	2		9			
6			5					
8			3					1
	3			8				
		2			7	5		

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	լ	ա	ն	ու	ն	ա	ր	գ	ա	խ	ի		ու	ն	կ
2	ա	ր	ա	ր	ա	տ		ա	զ	ա	տ	ու	թ	ի	ն
3	ո	ա	խ	ի	տ		ն	լ	ա	զ	ե	լ		թ	ի
4	ա	ծ		շ	ու	ն		ե	տ		ս	ա	տ	ա	կ
5	ջ	ա	հ		ր	ի	ա	լ		մ		կ	ո	կ	
6	ա	ն		մ	ա	շ	կ		կ	ա	ջ	ա	ղ	ա	կ
7	ղ	ի	տ	ե	լ		ո	ա	ն	զ	ո	ն		ն	
8	ե		ո	ղ	ի	ս	ա	կ	ա	ն		ջ	օ		ց
9	մ	ա		ու	զ	ե	ց		ք	ա	հ		ր	կ	ա
10		ո	ա	զ	մ		ա	զ	ա	տ	ա	մ	ա	ր	տ
11	ղ	ա	ք	ա		ա	լ	ա	ր		տ	ա	պ	ա	կ
12	ա	զ	ի		ո	ի		լ	ո	կ		ե	ա	կ	
13	ի	ա	ս	կ		ե	մ		լ	ա	ր	ա	ի	ո	ս
14	ու	ս		ս	ո	ղ	ա	ն		մ	ա	ր	ի	տ	ա
15	կ	տ	ր	ի	ծ		կ	ա	ր	ա	պ	ի	կ		լ

Սու-Ղօ-Քու
 1-9 թվերը տեղադրել հորիզոնական եւ ուղղահայեաց սիւնակներում այնպէս, որ ոչ մի թիւ չկրկնուի ոչ սիւնակներում եւ ոչ էլ 3x3 տնակներում

Անցեալ համարի պատասխան

گلندل:

از گله‌داری خانواده وردگو،
تا شهری چندقومی

دوهفته نامه
اجتماعی فرهنگی

هووس

شماره ۸، ۱۰۱، تیر ۱۳۹۰
سال پنجم

کودک آزاری: از سیلی تربیتی تا ایراد ضرب و جرح

صاحب امتیاز و مدیر مسؤول:
لئون آهارونیان

دبیر تحریریه: روبرت صافاریان

شورای نویسندگان:

کارمن آذریان

لیا خاچکیان

گارون سرکیسیان

آرمینه ملیک ایسرائلیان

مدیر هنری: لیا خاچکیان

ویراستار بخش فارسی: نسیم نجفی

وب سایت: کاجیک صافاریان

ورزش: آرمان استپانیان

اشتراک: کاترین یعقوبی

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، بین

ولی عصر و فلسطین، شماره ۱۰۴۸

تلفن: ۶۶۴۹۵۱۸۰

۶۶۴۹۲۶۹۳

تله-فاکس: ۶۶۴۹۵۲۰۸

نشانی وب سایت:

www.hoos.com

وب سایت فارسی:

<http://farsi.hoos.com>

پست الکترونیکی:

hoos@inbox.com

در این شماره

۲	در صفحات ارمنی این شماره
۴	سرژ سرکیسیان: ما همیشه آماده مذاکره بوده ایم
	آستغیک بدویان
۵	گشایش پرونده اول مارس
	ناییرا هایرومیان
۶	مذاکرات سه جانبه ارمنستان-آذربایجان-روسیه بر سر قره باغ
۷	گلندل: از گله داری خانواده وردگو تا شهر چندقومی
	روبرت صافاریان
۱۲	دو شماره جدید فصلنامه پیمان
۱۴	ارامنه باکو

بخش ارمنی

۲	دعوت به همکاری با شورای خلیفه گری
۳	دیدار سفیر ایران در لبنان با آرام اول رهبر دینی ارامنه لبنان
۴	به مناسبت انتشار صدمین شماره هووس
	کولیا در هوانسیان
۵	به مناسبت انتشار صدمین شماره هووس
	خاچیک خاچر
۶	گفت و گوی حکومت و اپوزیسیون
	ناییرا هایرومیان

کودک آزاری: از سیلی تربیتی تا ایراد ضرب و جرح

۸ در جهان ۲۷۵ میلیون کودک مورد آزار قرار می گیرند

۱۱ به ما هم مربوط می شود

ر.ص.

۱۲ کودک و آزار جنسی

۱۳ کودک آزاری به زبان اعداد

۱۶ جهان از دید کودکان

آرمینه ملیک ایسرائلیان

۱۸ کامپیوتر یا نوت بوک؟

۱۹ عینک آفتابی: چند توصیه مفید

۲۰ خط-نقاشی های ع. کیایی

۲۲ مسابقات فوتبال دوره ای گاوات به پایان رسید

آرمان استپانیان

۲۵ سرگرمی

رهبر ارامنه لبنان و منطقه از سیاست خارجی ایران تقدیر کرد

به گزارش ایرنا از بیروت، غضنفر رکن آبادی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در لبنان، روز جمعه در مقر پاتریاکی ارامنه ارتدکس در بیروت با آرام اول کشیشیان، رهبر ارامنه ارتدکس لبنان و منطقه، دیدار و با وی در خصوص تحولات لبنان و همچنین مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی گفت‌وگو کرد.

در این دیدار طرفین با تحسین روابط گسترده و عمیق فرهنگی و تاریخی ارامنه با ایران مخصوصاً بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و احترام و جایگاهی که جمهوری اسلامی ایران برای شهروندان ارمنی قائل است، بر ضرورت توسعه این روابط تأکید کردند.

سفیر جمهوری اسلامی ایران هم با تأکید بر این که سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس یک سری اصول ارزشی و انسانی بنا نهاده شده، گفت: روابط ایران با طائفه ارمنی و شخصیت‌های دینی ارمنی، روابطی مستحکم و دائمی است و ما به این روابط افتخار می‌کنیم.

رکن آبادی آخرین تحولات منطقه و لبنان را تشریح کرد و با ابراز خرسندی از تشکیل دولت لبنان گفت: امیدواریم همه لبنانی‌ها بتوانند با حفظ اتحاد و یکپارچگی، توجه خود را به سوی دشمن مشترک که رژیم صهیونیستی است، متمرکز نمایند.

گاوات: رونق بازی‌های دورهای فوتبال ارامنه ایران با وجود مهاجرت گسترده

بازی‌های فوتبال گاوات از مهم‌ترین رویدادهای ورزشی ارامنه ایران است. گاوات یعنی جام، و بازی‌های گاوات که به همت باشگاه ورزشی آارات در ورزشگاه آن برگزار می‌شود، بازی‌های دوره‌ای میان تیم‌های فوتبال ارامنه ایران است. در این بازی‌ها علاوه بر باشگاه‌های ورزشی، تیم‌های غیررسمی نیز که مخصوص این بازی‌ها تشکیل می‌شوند می‌توانند شرکت کنند. بازی‌ها معمولاً بعد از تعطیلات سال نو میلادی شروع می‌شوند و تا پیش از تعطیلات نوروز به پایان می‌رسند، اما امسال شروع بازی‌ها به تعویق افتاد و در نتیجه بازی نهایی در روز جمعه ۲۷ خرداد بین تیم‌های انجمن فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های ایران و انجمن رافی برگزار شد و با پیروزی تیم فارغ‌التحصیلان به پایان رسید. با وجود مهاجرت گسترده ارامنه از ایران، از تعداد تیم‌ها و ورزشکارانی که در این بازی‌ها شرکت می‌کنند کاسته نشده است.

سربال‌های تلویزیونی ارمنی بر گسترش رفتار خشونت‌بار نسبت به زنان و کودکان پرداخته است. انگیزه نگارش مقاله، گزارشی است در تلویزیون شانت درباره رشد آزار زنان و کودکان در جامعه ارمنستان. در مصاحبه‌هایی که گزارشگر تلویزیون با مردم به عمل آورده است، به دلایل مختلفی برای گسترش خشونت در جامعه اشاره شده، اما کسی به تأثیر مخرب سربال‌های تلویزیونی، از جمله سربال‌های خود تلویزیون شانت اشاره نکرده است (یا به قول نویسنده شاید هم اشاره کرده، اما پخش نشده است). کولیا درهوانسیان با آوردن نمونه‌های متعدد از موارد گروگان‌گیری، قانون‌شکنی، انتقام‌جویی فردی و دور زدن قانون در این سربال‌ها اظهار نظر می‌کند که نمایش این‌ها مسلماً تأثیر منفی بر نوجوانان می‌گذارد. او معتقد است حتی اگر وضعیت به نمایش گذاشته شده کم‌وبیش با واقعیت‌های جامعه خوانایی داشته باشد، دلیلی برای نمایش این‌ها در تلویزیون وجود ندارد. مقاله با این پرسش به پایان می‌رسد: «آیا اشاره به واقعیت‌های تلخ اجتماعی در گزارش شانت، ناشی از دل‌سوزی این کانال تلویزیونی است، یا صرفاً کوششی ست ناموفق برای لاپوشانی آثار زیان‌آور سربال‌های تلویزیونی؟»

خط-نقاشی: تلفیق هنر خوش‌نویسی

با نقاشی انتزاعی

خطاطی مهم‌ترین هنر سنتی ایران است و برخی سبک‌های خوش‌نویسی مانند نستعلیق و کوفی هنوز هم در میان ایرانیان، اعم از پیر و جوان، سنتی و مدرن، هوادار فراوان دارد. خوش‌نویسی همواره یک وجه فرمالیستی نیرومند داشته و گاه فارغ از معنای کلمات، شکل حروف به یک زیبایی انتزاعی بی‌نظیر نزدیک می‌شده است. شکل‌گرایی و زیبایی‌ترئینی از خصوصیات هنر خوش‌نویسی بوده است. در روزگار ما، برخی از هنرمندان تجسمی با تلفیق این وجه از این هنر سنتی با نقاشی انتزاعی و استفاده از رنگ‌های گوناگون برای نگارش حروف و کلمات، هنر خط-نقاشی را پدید آورده‌اند. عبدالله کیایی از این دسته از هنرمندان است که نمونه‌هایی از کارش را در این شماره به خوانندگان هوریس معرفی کرده‌ایم.

سرژ سرکیسیان: ما همیشه آماده‌ی مذاکرات بوده‌ایم

آستغیک بدویان

وجود دارد و منتظر پاسخ شخص سرژ سرکیسیان هستند.

امروز، کنگره ملی ارمنی پس از اظهارات آقای رئیس‌جمهور با صدور بیانیه‌ای اعلام کرد: «با توجه به برخی ابهامات موجود در اطلاعیه و برداشت‌های متفاوت از برخی عبارات، کنگره ترجیح می‌دهد نظر خود را پس از بررسی در تشکیلات خود اعلام کند».

امروز گالوست ساهاکیان، نایب رئیس حزب جمهوری و رئیس فراکسیون این حزب در مجلس، در گفت‌وگو با رادیو آزادی با اشاره به موضوع گفت‌وگو با اپوزیسیون گفت که هم حزب جمهوری و هم فراکسیون اکثریت مجلس آماده گفت‌وگو با کنگره ملی ارمنی درباره هر موضوع دلخواه، از جمله انتخابات زودهنگام است. گالوست ساهاکیان گفت: «درباره انتخابات زودهنگام نیز می‌گوییم بفرمایید بررسی کنیم، اما پاسخ ما منفی است». نایب رئیس حزب جمهوری افزود مسائل فنی مربوط به ملاقات طرفین، از جمله تعیین دستور جلسه گفت‌وگو، مسائلی قابل حل هستند.

منبع: www.azatutyun.am

و رسیدگی خواهد کرد. چنانچه مواردی وجود داشته باشد که نیازمند دخالت رئیس‌جمهور باشد، سرپرست نهاد ریاست جمهوری می‌تواند آن را بپذیرد و رسیدگی کند».

سرژ سرکیسیان در پایان به کنگره ملی ارمنی پیشنهاد کرد: «اگر کنگره ملی ارمنی به جای مذاکرات غیرقابل قبول، واقعا خواستار ادامه گفت‌وگوی گسترده پیرامون طرح توسعه کشور و مسائل مهم مربوط به سیاست داخلی و خارجی کشور است و می‌خواهد آن را تنها توسط افراد خاص خود انجام دهد، نمایندگان احزاب ائتلاف می‌توانند بر سر میز نقد و بررسی بنشینند».

لئون تریطروسیان، رئیس کنگره ملی ارمنی، در آخرین همایش در ۳۱ مه اعلام کرد که کنگره آماده گفت‌وگو است. در پی سخنان رهبر اپوزیسیون، یک هیأت نمایندگی برای گفت‌وگو تشکیل شد.

اپوزیسیون همچنین اعلام کرد که تنها یک دستور جلسه وجود دارد و آن انجام انتخابات زودهنگام ریاست جمهوری و مجلس است، اما حکومت پاسخ داد که درباره این موضوع مذاکره نمی‌کند. مقامات گوناگون متعلق به حزب جمهوری به رهبری سرژ سرکیسیان نیز چنین سخنانی اظهار کردند. کنگره ملی ارمنی که اپوزیسیون است در پاسخ گفت که به نظر آنان هنوز امکان گفت‌وگو

سرژ سرکیسیان در اطلاعیه‌ای که امروز از سوی دفتر مطبوعاتی ریاست جمهوری منتشر شد این فرایند را گفت‌وگو نامید و افزود: «گفت‌وگو با کنگره ملی ارمنی از ابتکارات ماست. این فرایند را ما آغاز کرده‌ایم و بر خلاف برخی نیروها که از این گفت‌وگو سراسیمه شده و می‌کوشند آن را نتیجه‌ی اعمال فشار نشان دهند، برخاسته از اعتقاد عمیق و آگاهانه ماست».

رئیس‌جمهور در ادامه گفت با تبدیل گفت‌وگو به مذاکره، مخالف است. اولتیماتوم پذیرفتنی نیست و سخن گفتن با زبان اولتیماتوم راه‌گشا نیست. تلاش برای تبدیل گفت‌وگو به مذاکره به هیچ وجه مطلوب نیست.

سرژ سرکیسیان با تکرار این که دولت آماده هرگونه نقد و بررسی است افزود: «اگر نیرویی سیاسی وجود دارد که پیشنهادهای مشخص و معقولی دارد، ما آماده ارائه راهکار مشخص هستیم. اگر کنگره ملی ارمنی در میان این همه مشکلات و مسائل موجود مردم و کشور، تنها به انتخابات علاقه نشان می‌دهد، پس رئیس مجلس ملی آماده خواهد بود تا شخصا نمایندگان رهبری این حزب سیاسی را به حضور بپذیرد و به سخنان آنان گوش دهد. و اگر پیشنهادهایی هم مطرح شوند که در راستای پیشرفت اقتصاد ما و حل مسائل اجتماعی کشور باشد، نخست‌وزیر شخصا خواهد پذیرفت

پرونده‌ی «اول مارس» تحقیقات دوباره؛ شرط آغاز گفت‌وگوی سیاسی در ارمنستان

ناییراهاایرومیان

یکی از شروط مطرح شده توسط اپوزیسیون کنگره ملی ارمنی برای آغاز گفت‌وگوی سیاسی داخلی در ارمنستان، تحقیقات دوباره درباره‌ی حوادث بعد از انتخابات اول مارس ۲۰۰۸ بود؛ اعتراضات خیابانی پراکنده بر ضدحکومت، که منجر به ده کشته و صدها زخمی شد. در ماه آوریل، رئیس‌جمهور سرژ سرکیسیان مجریان قانون را بر آن داشت تا برای تحقیق تازه درباره موضوع اول مارس اقدام کنند. اداره‌ی پیگرد قانونی و سرویس جست‌وجوی ویژه گفته است که افراد تازه‌ای بازپرسی شده‌اند و تمام اسناد مربوط به حوادث در دست است. معاون وزیر امور خارجه آمریکا، توماس ملیا، که اخیراً به ارمنستان سفر کرده بود با سران مجریان قانون و گروه تحقیق دیدار کرد و به او گفته شد که تصویر آن حوادث تقریباً بازسازی شده است. در هر حال مشخص نیست سه سال بعد از آن اتفاق تراژیک، قرار است به کدام مسائل رسیدگی شود. پرونده‌ی اول مارس جنبه‌های مختلفی دارد. یکی از آن‌ها جنبه‌ی سیاسی است. اپوزیسیون، مسؤولین برگزاری انتخابات رئیس‌جمهوری ۱۹ فوریه ۲۰۰۸ را به غاصب بودن متهم کرده‌اند. به دلیل مخالفت اپوزیسیون با نتایج رسمی انتخابات، تظاهراتی آرام به راه افتاد. مسؤولین هم در عوض، آن‌ها را به تصمیم برای کودتا متهم می‌کنند. به هر حال رئیس‌جمهور سابق، روبرت کوچاریان، در مصاحبه اخیرش گفت: «جوهره‌ی آن حوادث این است که کاندیدای مغلوب اعلام کرد که او رئیس‌جمهور منتخب بوده و قصد دارد کاخ رئیس‌جمهوری را غصب کند. وقتی اپوزیسیون اقدامات غیرقانونی‌اش را برای رسیدن به هدف آغاز کرد وضعیت بسیار تنش‌آمیز شد». به هر حال این نشان می‌دهد که بررسی‌های قضایی بر روی جنبه سیاسی ماجرا (اتهام غاصب بودن به حکومت، و اتهام کودتا به اپوزیسیون) انجام نمی‌شود. جنبه‌ی دوم موضوع، می‌تواند بخش اجرایی آن باشد. آیا اپوزیسیون حق داشته تجمعات غیرقانونی برگزار کند و آیا اعلام یک وضعیت اضطراری از سوی دولت، یک اقدام قانونی بوده؟ یکی از موضوعات اصلی این

با انگیزه دفاع شخصی بیاورد». کارشناسان این را علامتی می‌دانند از این که این تحقیقات مطابق خواسته‌های رئیس‌جمهور دوم هدایت می‌شود تا فقط شرایط مرگ افراد را مورد توجه قرار دهد که مستقیماً به مسؤولین مربوط نمی‌شود. بیش از سه سال از آن اتفاقات گذشته و هنوز صحبتی از ارائه کردن پرونده به دادگاه نیست. از این که چگونگی مرگ افراد آشکار شود هم صحبتی نیست. میناسیان از حزب داشناکسیون می‌گوید: «فکر می‌کنم تعیین قطعی مرتکبین و مسؤولین جنایت و جواب خواستن از آن‌ها غیرمحمول است. عوامل کوچک و بعضی موارد فردی ممکن است آشکار شوند».

منبع: www.armenianow.com

ترجمه: نسیم نجفی

است که آیا ارتش برای مقابله با تظاهرات آرام دخالت کرده است یا نه. استویک میناسیان، عضو کمیسیون پارلمانی مطالعه حوادث اول مارس ۲۰۰۸ به نمایندگی از حزب داشناکسیون، اعلام کرد که به موضوع دخالت ارتش رسیدگی شده است اما هیچ مدرکی در تأیید این دعوی یافته نشده است. و سومین جنبه، جنبه‌ی کاملاً انسانی آن است: ده نفر کشته شده‌اند که هشت تای آن‌ها غیرنظامی بوده‌اند. مسؤول مرگ آن‌ها هنوز یافته و مجازات نشده است.

بسته به این که کدام یک از این جنبه‌ها در این تحقیق تازه مورد توجه قرار می‌گیرد، افرادی برای دفاع از خود خوانده خواهند شد. اگر دو جنبه‌ی اول مورد توجه قرار گیرد ممکن است رئیس‌جمهور کوچاریان که وضعیت اضطراری اعلام کرد هم در بین متهمین باشد. از این نظر او در مصاحبه رسانه‌ای ماه گذشته‌اش گفت: «تحقیق بر روی پرونده‌ی اول مارس نه بر اساس زمینه‌های قانونی اعلام وضعیت اضطراری، که با توجه به عواملی که به ده کشته منتهی شد انجام می‌شود. مشکل این است که این تحقیقات موفق نشده است به طور کامل شرایط مرگ آن افراد را روشن کند تا بتواند کسانی را برای بازجویی و تیرئه اعمال‌شان

مذاکرات سه جانبه ارمنستان، آذربایجان، روسیه بر سر قره‌باغ

اعلام نکرد که آیا حزب او هم که تا سال ۲۰۰۹ در دولت سرکیسیان نماینده داشت آماده‌ی برگزاری تظاهرات ضد حکومتی است یا خیر.

مسئولین دولت ارمنی و سیاستمداران وفادار به سرکیسیان می‌گویند فرراندوم می‌تواند باعث شود جامعه بین‌المللی، تجزیه غیررسمی ارمنی‌های قره‌باغ از آذربایجان را به رسمیت بشناسند. ژارنگوتیون و دانشکسیون این بحث را قبول ندارند و می‌گویند دادن امتیازات انحصاری منطقه‌ای عمده به باکو، فقط امنیت قره‌باغ را به خطر خواهد انداخت.

هرابر کاراپتیان، دیگر عضو بالاتر تبه دانشکسیون، که در کمیته‌ی دفاع و امنیت مجلس ارمنستان کرسی دارد گفت: «به نظر من صحبت کردن از تسلیم اراضی پیرامون قره‌باغ نشانه‌ی ساده‌انگاری است چون تجربه نشان داده است که طرف آذربایجانی از هر فرصتی برای گسترش امکانات جنگ طلبی و خصومت استفاده می‌کند».

کاراپتیان پیش‌بینی کرده بود که سرکیسیان و علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان، به امضا کردن هیچ گونه توافق‌نامه عمده‌ای در کازان تمایل ندارند. او به روزنامه‌نگاران گفت: «متأسفم که این را می‌گویم چون هیچ حزبی حتی ملی‌ترین حزب که فکر می‌کنم خودم نماینده‌ی آن هستم، خواهان جنگ نیست». کنگره‌ی ملی ارمنی، نیروی اپوزیسیون بانفوذتری که رئیس آن رئیس‌جمهور پیشین، لئون ترپتروسیان است به بیان نگرانی‌هایی درباره برخی جزئیات پیمان صلح که تا کنون عمومی شده است پرداخت. اما بر خلاف ژارنگوتیون و دانشکسیون، آن را فوراً رد نکرد.

در گفت‌وگویی که روز سه‌شنبه در یک روزنامه منتشر شد ترپتروسیان اشاره کرد که طرح صلح کنونی بسیار مشابه طرح توافقی است که او در طول ماه‌های آخر ریاست جمهوری خود (۱۹۹۱ تا ۱۹۹۸) از آن دفاع می‌کرد. ترپتروسیان به روزنامه موسکویسکی نوستی (Moskovskie Novosti) گفت: «فقط یک مورد است که آن را از آن پیش‌نویس متفاوت می‌کند: ایده‌ی برگزاری یک فرراندوم درباره وضعیت قره‌باغ. اما این ایده هیچ پشتوانه‌ای ندارد. آن‌ها درباره پیامدهای قانونی این فرراندوم صحبت نمی‌کنند».

منبع: رادیو آزادی
ترجمه: نسیم نجفی

آذربایجان دانستند. آن‌ها با پافشاری اعلام کردند که این اصول توسط رهبر محلی ارمنی قره‌باغ هم تأیید نشده است. ژارنگوتیون در بیانیه ویژه‌اش از یک «نقشه‌ی جنایتکارانه» صحبت کرد که بر علیه ارمنی‌های قره‌باغ در شهر روسی کازان در روز جمعه شکل خواهد گرفت.

در بیانیه نوشته شده: «ما به رئیس‌جمهور ارمنی که عازم کازان است یادآوری می‌کنیم و هشدار می‌دهیم که هر جلسه‌ای بدون حضور نمایندگان قانونی جمهوری قره‌باغ برگزار شود یا هر نوشته‌ای که از این جلسه بیرون آید قانوناً باطل است». استپان صافاریان، عضو ارشد ژارنگوتیون، گفته چنانچه سرکیسیان رسماً اعلام کند که ایروان اصول اولیه مطرح شده در کازان را پذیرفته است، با اعتراضات خیابانی روبه‌رو خواهد شد. او به بخش ارمنی رادیو آزادی گفت: «اگر جمهوری ارمنستان سندی امضا کند که در نتیجه‌ی یک روند غیرقانونی، و تحت تهدید آذربایجان به وجود آمده باشد ما تحمل نمی‌کنیم».

بیانیه ژارنگوتیان همچنین هشدار داده است که «مشارکت رسمی سرکیسیان در این توطئه حمل بر کناره‌گیری خودخواسته‌ی او از سرنوشت وطن و وظیفه‌ی کاری‌اش خواهد شد».

هر دو حزب مدعی شدند که فرمول صلح در حل و فصل این منازعه که اولین بار در مادرید ۲۰۰۷ توسط آمریکا، روسیه و فرانسه پیشنهاد شد به صلحی پایدار منتهی نخواهد شد.

واهان هوانیسیان، رهبر پارلمانی دانشکسیون می‌گوید: «اصول مادرید بیش‌تر در بردارنده‌ی خطر جنگ است تا حفظ وضعیت فعلی». او

در بیانیه مشترکی که بعد از مذاکره در شهر کازان روسیه منتشر شد، سه رهبر گزارش دادند که در رفع منازعه گام‌هایی به جلو برداشته شده است اما بر خلاف انتظارات میانجیان بین‌المللی، آن‌ها در رفع تمام اختلافات باقی‌مانده در مورد اصول اولیه‌ی یک توافق مصالحه‌آمیز که توسط ایالات متحده و روسیه و فرانسه پیشنهاد شده بود، موفق نبودند.

بیانیه کوتاهی که توسط کرملین منتشر شد می‌گوید سرژ سرکیسیان و علی‌اف به یک «تفاهم دوجانبه در مورد تعدادی از موضوعاتی که رفع آن‌ها می‌تواند به ایجاد شرایطی برای پذیرش اصول اولیه کمک کند» رسیدند. جزئیات این موضوع شرح داده نشده است.

هیچ کدام از رئیس‌جمهورها بعد از مذاکره‌ای که بیش از سه ساعت طول کشید، بیانیه عمومی بیرون ندادند. وزرای خارجه روسی و ارمنی و آذربایجانی نیز در این ملاقات آن‌ها را همراهی می‌کردند. به نظر می‌رسد حاصل ملاقات سران در کازان برای تلاش‌های صلح جویانه قدرت‌های میانجی یک عقب‌نشینی باشد.

هشدار احزاب اپوزیسیون در مورد خیانت به قره‌باغ

دو حزب اصلی اپوزیسیون ارمنستان روز سه‌شنبه به رئیس‌جمهور سرژ سرکیسیان در مورد پذیرش راه حل مصالحه‌آمیز برای حل منازعه قره‌باغ، که مورد حمایت میانجی‌های بین‌المللی است، هشدار دادند.

حزب دانشکسیون و حزب ژارنگوتیون (میراث) اصول اولیه پیشنهاد صلح قره‌باغ را آستن اعطای نامتناسب امتیازاتی از سوی ارمنستان به

گلندل: از گله‌داری خانواده وردگو، تا شهری چندقومی

روبرت صافیان

گلندل، دهه ۱۹۲۰

این عکس که در سال ۱۹۱۰ گرفته شده است، سلی سی برّند را نشان می‌دهد. او نقش مهمی در توسعه شهر گلندل داشت: با بنیان‌گذاری شرکت هوم تلفن کامپنی نخستین بار تلفن را به خانه‌های اهالی گلندل و سن فرناندو ولی آورد. بنیان‌گذار فرست نشنال بنک آو گلندل بود و با مالکیت سه شرکت خصوصی آب‌رسانی و یک شرکت تولید برق، پیش از این که شهرداری گلندل قادر به ارائه این خدمات باشد، آب و برق شهر را تأمین کرد. برّند در سال ۱۹۲۵ درگذشت. اکنون خیابان اصلی شهر به نام

جنوبی جزو خاک کشور تازه‌استقلال یافته می‌شود. در دوره حکومت اسپانیا زمین‌هایی که گلندل کنونی در آن واقع است به یک فرمانده نظامی به نام خوزه ماریا وردگو اهدا می‌شود تا در آن به گله‌داری بپردازد. بعد از جنگ ایالات متحده با مکزیک و شکست مکزیک در این جنگ، زمین‌های خانواده وردگو به تدریج بین وراثت و همین‌طور وکلایی که در ازای خدمات‌شان زمین می‌گرفتند تقسیم می‌شود. این‌ها به نوبه خود زمین‌ها را به کشاورزان کوچک‌تری می‌فروشد و توسعه‌ی شهر به شیوه امروز شروع می‌شود.

شهر کوچک گلندل در فاصله شانزده کیلومتری شمال لس‌آنجلس کالیفرنیا، با جمعیتی حدود دویست‌هزار نفر، شکل و شمایل یک شهر چند قومیتی را دارد. مکزیک‌ها و اسپانیایی‌تبارها (هیسپانیک‌ها) که ساکنان قدیمی این شهر و کالیفرنیا هستند، اکثریت ساکنان شهر را تشکیل می‌دهند. بعد، ارامنه — مخصوصاً ارامنه ایران — و کره‌ای‌ها و فیلیپینی‌ها هستند. اما این وضعیت، نسبتاً تازه است. بسیاری از گلندلی‌ها و ارامنه ایران که عازم گلندل هستند، از گذشته‌ی این شهر تقریباً هیچ نمی‌دانند. توسعه شهرهای آمریکا با جاهای دیگر تفاوت‌های اساسی دارد، و خود این امر فهم گذشته‌ی شهر را دشوارتر می‌سازد. کالیفرنیا در سال‌های ۱۷۶۹ تا ۱۸۲۱ مستعمره اسپانیا بوده است. در این سال مکزیک از آمریکا اعلام استقلال می‌کند و سرزمین‌های کالیفرنیا

گلندل، دهه ۱۹۲۰

موسیقی مشهور سیستم آو داون خبر می دهد. تابلوی دیگری از انتخابات شورای شهر گلندل در روز ۵ آوریل حکایت می کند. در این جا ارامنه هم مانند شهروندان دیگر می توانند برای عضویت در شورای شهر یا شوراهای وابسته به آن، وارد رقابت شوند. از ساختار کلیسایی، مجمع نمایندگان ارامنه (پادگام اورگان) و شورای خلیفه‌گری و غیره خبری نیست. در گلندل هم مانند همه شهرهای آمریکا و کشورهای غربی، توسط رهبران کلیسا نمایندگی نمی شود. حکومت آمریکا، ارامنه (و سایر اقلیت‌های قومی) را به عنوان واقعیت‌های اجتماعی و فرهنگی می شناسد، اما در حوزه سیاسی، به عنوان واحدهای جداگانه به رسمیت نمی شناسد. برخلاف مثلاً ایران، در آن جا ارامنه در ارگان‌های قانون گذاری کشور به عنوان ارامنه، نماینده ندارند. هر چند افراد ارمنی هم می توانند با ورود به رقابت‌های انتخاباتی، کرسی‌هایی در ارگان‌های قانون گذاری به دست آورند (چه بسا با رأی غیرارمنیان).

کلیساهای ارامنه در گلندل و برینک

می شنویم که گلندل پر از ارمنی شده و شهر، رنگ و بوی ارمنی به خود گرفته است. به غیر از شنیدن

کارگران در حال لوله‌کشی گاز منطقه، ۱۹۱۲

کتاب فروشی مشهور «بارنز-نوبل» شعبه‌ای در این میدان دارد. تابلویی جلوی کتابفروشی از جلسه رونمایی کتاب *درخشش از وراي فراموشی*، مجموعه اشعار سرژ تانکیان، از اعضای گروه

او خوانده می شود. در عکس صفحه بعد، کارگران ساترن کالیفرنیا گس کمپانی در حال لوله‌کشی گاز برای منطقه هستند. کار لوله‌گذاری در سال ۱۹۱۲ به پایان رسید و در سال ۱۹۱۳ گاز از منابع گاز طبیعی تافت کالیفرنیا به منطقه برینک (شهری در نزدیکی گلندل امروز) منتقل می شد. گلندل امروز شهری زیبا و تمیز است که توسعه‌اش را مدیون مردان و زنانی است که از بیش از صدوپنجاه سال پیش در آبادانی آن کوشیده‌اند. ارامنه به طور گسترده از حدود سی سال پیش در این شهر سکنی گزیده‌اند. تقریباً همه ارامنه‌ای که به آمریکا مهاجرت می کنند، در این شهر مستقر می شوند. تخمین زده می شود جمعیت ارامنه این شهر بیش از پنجاه هزار نفر باشد.

آمریکانا

این منطقه تقریبی در سال‌های اخیر ساخته شده و اصلی ترین محل گردش اهالی گلندل و تورست هاست. مجمسه پلانودود عظیمی در وسط میدان در میان فواره‌ها نصب شده است که احتمالاً به تدریج سمبل گلندل خواهد شد.

آمریکانا، تبلیغ برای انتخابات شورای شهر

آمریکانا

سالن اجتماعات کتابخانه عمومی گلندل، ۳۰ مارس ۲۰۱۱، اعلان خبر احتمال قطع بودجه مهاجرت اقلیت‌های دینی ایران

کلیسای ارامنه وابسته به حوزه کیلیکیه با سبک معماری یونانی

ساختمان انجمن ارامنه ایران در گلندل

کلیسای جامع نوساز برینک به سبک معماری ارمنی

بیرون بردن چرخ‌های دستی به زبان ارمنی هم نوشته است.

روز ۳۰ مارس سال جاری اهالی گلندل در تالار کتاب‌خانه شهر گرد آمدند تا به خبر نه چندان خوش احتمال عدم تصویب بودجه دولت آمریکا برای کمک به مهاجرت اقلیت‌های دینی ایران گوش کنند. شرکت **هایاس** که سازمان‌دهنده اصلی مهاجرت اقلیت‌های دینی ایران از جمله ارمنه به آمریکا از طریق وین بود، از اول ماه ژوئن امسال، تقاضای جدیدی نمی‌پذیرد.

تقلید شده است و در نمای بنا جلوه‌ای ندارند. تنها کلیسای نوساز برنیک است که با سبک معماری کلیساهای ارمنی ساخته شده است.

زبان ارمنی در فضای عمومی شهر

تابلوه‌های مکان‌های عمومی به زبان ارمنی است، و دکان‌های ارمنه نام‌شان به زبان ارمنی هم بر سردرشان نوشته شده است. علاوه بر این، برخی اعلانات فروشگاه‌های بزرگ نیز به ارمنی هستند. این فروشگاه در اعلان خود، درباره ممنوعیت

زبان ارمنی در بسیاری از مکان‌های عمومی، باید گفت خیلی هم این‌طوری نیست. فضای آمریکانا طبیعتاً اصلاً ارمنی نیست. در گلندل مکزیک‌ی‌ها و کره‌ای‌ها و سایر آمریکایی‌ها هم زندگی می‌کنند و همین‌طور که گفتیم حضور پررنگ ارمنی‌ها در این شهر به سی سال اخیر برمی‌گردد. اما بناهای ارمنی هم چندان رنگ و بوی ارمنی ندارند. کلیسای ارمنه مرسللی وابسته به حوزه کلیکیه بیشتر به بناهای یونانی شباهت دارد. ساختمان نوساز انجمن ارمنه ایران در گلندل هم نه از هویت ارمنی چیزی دارد، و نه از هویت ایرانی، البته جز نقش و نگارهایی که از روی تزئینات بنای **کاسکاد**

بلندیهای شمال شهر (وردوگو مانتنز) و نخلهای تزئینی مخصوص کالیفرنیا

اخيراً دو شماره ۵۰ و ۵۱ فصل‌نامه پیمان، یعنی بهار و تابستان، با هم به دست‌مان رسید. انتشار فصل‌نامه وزین پیمان مدتی‌ست نامنظم شده است. امیدواریم با پخش این دو شماره به زودی شاهد شماره جدید فصل‌نامه سر موعده مقرر باشیم. در زیر، فهرست مطالب این دو شماره و مقاله کوتاهی از شماره ۵۱ را درباره کودکان‌های ارمنستان غربی می‌خوانید:

کودکستان‌ها در ارمنستان غربی

آنوشیک ملکیان

در قرن نوزدهم میلادی، با تصویب قانون اساسی در ترکیه عثمانی (۱۸۶۳ م.)، ارمنیان ارمنستان غربی^۱ با وجود ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های بی‌شمار، درصدد تنظیم اساس‌نامه‌ای درون‌قومی به منظور احیای حیات ملی خود برآمدند. کاملاً مشخص است که دریافت مجوز تأسیس مراکز آموزشی- فرهنگی برای ارمنیان ساکن در حکومت عثمانی کاری آسان نبوده و مشکلات بسیاری به همراه داشته است.

اولین کودکستان ارمنیان، بین ۱۸۸۸-۱۸۸۹ م. در روستای گاته (محل‌های در استانبول)، به دست گایانه ماداکیان، مربی آموزش و تربیت کودکان، که از ارمنستان شرقی به استانبول آمده بود پایه‌گذاری شد و به همت و پشتکار او در اندک زمانی مراکز آموزشی مشابه و متعددی در نقاط مختلف استانبول، ارمنستان غربی و برخی استان‌های ارمنی‌نشین ترکیه عثمانی احداث شد.

از آغاز قرن بیستم میلادی، ابتدا در مراکز استان‌ها و سپس در روستاها، در کنار تمامی مدارس متعلق به ارمنیان، کودکستان‌ها نیز فعالیت خود را آغاز کردند که در آن‌ها به کودکان پنج تا هفت‌ساله به صورت مختلط آموزش داده می‌شد. برای مثال در خاربرد، از ابتدای قرن بیستم کودکستان‌ها جزء جدایی‌ناپذیر مدارس و نظام آموزشی محسوب می‌شدند. مریدان این مراکز از دانش‌آموختگان رشته آموزش و تربیت کودکان، از آموزشگاه دخترانه سمبادیان، مزره و کالج پیراد بودند.

فهرست شماره ۵۱
سرمقاله

ارمنی تباران استانبول/ آربی مانوکیان
تاریخ، فراموشی و انکار/ دکتر نادر انتخابی
دادگاه ناتمام/ گریگور قضاریان
سوقومون تهلیریان/ آرمیک نیکوقوسیان
آرمین و گنر/ ادوارد هارتونیان
نشستی دوستانه با تانر آکچام/ گریگور قضاریان
تغییر و تحریف اسامی و مکان‌های ارمنی و ارمنستان/ دکتر ادوارد دانیلیان و ژیلبرت مشکنیریانس
کودکستان‌ها در ارمنستان غربی/ آنوشیک ملکیان
رونمایی کتاب/ اقدام شرم‌آور/ استینه جان درمیان
گزارش مراسم یادبود نود و پنجمین سالگرد نژادکشی ارمنیان/ کارینه داودیان
سیاه‌برگی دیگر/ سدیک داویدیان
نامه سرگشاده تانر آکچام به سران وقت ترکیه/ تانر آکچام و استینه جان درمیان
نژادکشی ارمنیان و انعکاس آن در روزنامه‌های وقت جهان/ کانیم. پلتکیان و رافی آراکلیانس
نژادکشی/ احمد آلتان و آرمینه آراکلیان
تنش و برخورد عواطف در نشست ترک‌ها و ارمنیان در دانشگاه هاروارد/ دافنه آیل و آرمینه آراکلیان

فهرست شماره ۵۲
سرمقاله

بازمانده از انهدام فرهنگی/ شاهن هوسپیان
پایان یک قرن سکوت/ ادوارد هارتونیان
پیشینه ایران‌شناسی در ارمنستان/ آناهید یحیی
نقش کلیسای ارمنی در تداوم استمرار هویت ارمنیان/ فرحناز توکلی
زیربنای نظری مرام‌نامه فدراسیون انقلابی ارمنی/ کارن خانلری و سرکیس مگردیچیان
مجموعه رهبانی استپانوس قدیس در متن معماری کلیسای ارمنی/ پیونیک سیمونی
اسکناس‌های اولین جمهوری ارمنستان/ شاهن هوسپیان
کلیسای حضرت مریم ریحان‌آباد/ بهروز خان‌محمدی
ارمنستان در خلال فتوحات سلجوقیان/ آربی مانوکیان
اولین اسناد و کتاب‌های حقوقی ارمنی/ گارگین فتائی
خاندان پزشکان بختیشوع در قلمرو خلفای عرب/ هاروتیون میناسیان و ادوارد هاروتونیان
سمینار جمهوری ارمنستان ۲۰۱۰ تجارب پیشین، چشم‌انداز فرارو/ کارینه داودیان
مراسم بزرگداشت کارشناس و مجموعه‌دار اسکناس، سکه و تمبر ادیک هوانسیان/ نازک هاروتونیان

در آن زمان حتی از سوی مدیریت کل آموزش و پرورش ملی ارمنیان، شورای آموزشی، گواهی نامه هایی معتبر و مخصوص به مدیران برتر کودکانها اهدا می شد.

تصویب قانون اساسی، شور و هیجان فراوانی در میان ارمنیان ساکن ارمنستان غربی ایجاد کرد و این امکان را فراهم آورد تا رشد و بالندگی نظام آموزشی به واقعه ای کاملاً ویژه تبدیل شود و ارمنیان شهامت بیشتری در تشکیل و گسترش چنین مراکز آموزشی پیدا کنند. در این زمینه، همکاری ها و کمک های برخی سازمان ها و انجمن های آموزشی - فرهنگی بسیار چشمگیر بوده است. این نهادها به دست جوانان متجدد تشکیل می شدند و هدف بنیادی آن ها همانا ساخت کودکانستانها، مدارس و گسترش دانش، معرفت و روشنگری در استان های ارمنی نشین حکومت عثمانی بود. برخی از این انجمن ها عبارتند از:

انجمن جان نثار در استانبول

انجمن سنکریمیان در سباستیا، سیواس کنونی

انجمن سمباتیان و روح پرور در خاربرد

انجمن جان نثار در حسینیک

انجمن های دوستدار علم و دوستدار ملت در مزره (جنوب خاربرد)

انجمن وارتانیان، آموزشگاه آراتیان و مدرسه دوست شرقی در چشمکازگ (شمال خاربرد)

انجمن های آرزینان، دوستدار علم، دوستدار مطالعه و سیباکان، در ارزروم

انجمن دوستدار علم، در بروسا یا بورسلا در جنوب شرقی دریای مرمره)

در ساخت مراکز آموزشی و مدارس باید به کمک های مالی هیأت های مبلغان مسیحی خارجی نیز اشاره کرد. این هیأت ها در بدو ورود خود به ترکیه، به ساخت تعداد زیادی کودکانستان، مراکز پیش دبستانی و مدارس مختلط دست زدند و با این کار برای خانواده های ارمنی ساکن آن

مناطق حق انتخاب پیش تری ایجاد کردند.

اگرچه در خصوص تعداد کودکانستانها در حکومت عثمانی تحقیق و آماری دقیق برجای نمانده اما با دانستن این مطلب که پیش تر این کودکانستانها در کنار مراکز پیش دبستانی و مدارس فعالیت داشتند می توان نتیجه گرفت که رقم قابل توجهی (حدود صد کودکانستان) را به خود اختصاص داده اند.

توضیحات:

۱- تشکیل مجلس عمومی ترکیه و تدوین قانون اساسی آن در ۱۸۷۶ و در زمان سلطان عبدالحمید صورت گرفت.

۲- ارمنیان غربی به ارمنیانی گفته می شود که در ترکیه و ارمنستان غربی (که در حال حاضر تحت تصرف ترکیه است) سکونت داشته و دارند.

ارمنیان باکو

شواهد نشان می‌دهند ارمنیان از زمان‌های دور، در باکو سکونت داشته‌اند. شمار ارمنیان باکو از نیمه‌های سده ۱۹م. افزایش یافت و آن‌ها فعالیت گسترده‌ای در منطقه انجام دادند. جمعیت باکو در سال ۱۸۵۱م. به ۷۴۳۱ نفر می‌رسید که از این تعداد ۴۰۵ نفر ارمنی بودند. باکو در سال ۱۸۵۹م. تبدیل به مرکز استان شد و این در پیشرفت شهر و افزایش جمعیت آن عامل مؤثری بود. از سال‌های ۸۰-۱۸۷۰م. ورود ارمنیان به باکو در رابطه با استخراج نفت بسیار شدت یافت. بر اساس آمار سال ۱۸۹۷م. کل جمعیت باکو ۱۱۱۹۰۴ نفر بود که از این تعداد ۱۹۰۹۹ نفر ارمنی بودند. ارمنیان در محله‌های جداگانه و آبادی‌های اطراف شهر زندگی می‌کردند.

ارمنیان باکو کارکرد فرهنگی و اجتماعی گسترده‌ای داشتند. برای اداره امور فرهنگی و اجتماعی ارمنیان سازمان‌های خیریه تأسیس کردند و وجود این سازمان‌های خیریه شکل ویژه‌ای از خودگردانی ملی ارمنیان باکو بود.

در سال‌های ۶۹-۱۸۶۳م. کلیسای گریگور لوساورچ در باکو ساخته شد. این کلیسا چند بار تعمیر و بازسازی شد. در جوار کلیسا چند سنگ قبر با نوشته‌های ارمنی متعلق به سده‌های ۱۸-۱۹م. قرار داشت. این کلیسا در سال‌های حکومت شوروی تنها کلیسای دایر ارمنیان در سراسر آذربایجان شوروی بود. در سال ۱۸۹۵م. نمازخانه و کلیسای یوحنا یوحنا یوحنا مقدس در قبرستان ارمنیان باکو ساخته شد. در سال ۱۹۱۱م. کلیسای تادئوس و بارتلمئوس مقدس نیز با کمک مالی ارمنیان باکو بنا شد. این کلیسا را در سال‌های ۱۹۳۰م. ویران کردند و به جای آن ساختمان کنونی کنسرواتوار باکو ساخته شد. کلیسای ترجمان مقدس نیز در محل هایگاشن تا سال‌های ۱۹۲۰م. دایر بود.

نخستین مدرسه ارمنیان باکو در سال ۱۸۶۰م به کوشش آ. ترغوندیان ساخته شد. در باکو دو مدرسه پسرانه مسروویان و دخترانه هرپسیمیان

نیز دایر بود. در سال ۱۸۹۴م. در جوار کلیسای مریم مقدس باکو، دومین مدرسه دخترانه گشایش یافت. در سال‌های ۵۰-۱۹۳۰م. تعداد هشتاد مدرسه متوسطه ارمنی، دانش‌سرای تربیت معلم، دانشکده ارمنی دانشگاه باکو و انستیتوی تربیت معلم وجود داشت. آخرین مدرسه و مؤسسه آموزشی ارمنیان باکو در سال ۱۹۸۳م. تعطیل شد.

ارمنیان در اداره شهر نیز حضوری فعال داشتند. پاول پارسادانی آرغوتیان در نیمه سال‌های ۱۸۴۰م. شهردار باکو بود، بعد در سال‌های ۵۰-۱۸۴۹م. یکی از اعضای هیأت منصفه دادگاه ولایتی شماخی شد. در ۱۸۹۵-۱۸۸۵ میلادی یعنی در سال‌هایی که استانیسلاو دسیوت زنویچ شهردار باکو بود، کر. آنتونیان، رئیس «انجمن خیریه» ارمنی، عضو شورای شهر و نایب شهردار بود. در سال ۱۸۵۳م. لازاریان دادستان استان باکو و بعدها استاندار شد. از ۱۷ عضو شورای معتمدان شهر باکو ۱۳ نفر ارمنی بودند و رئیس آن نیز تسویانیان بود. افزون بر آن، کشورهایی که به باکو توجه نشان می‌دادند نمایندگان خود را از ارمنیان می‌گماردند. کنسول بلژیک در سال ۱۹۰۸م. آیوزیان نام داشت و کنسول ایتالیا موتافیان. ارمنیان نمایندگی تام‌الاختیار شرکت‌های گوناگون روسی و اروپایی را نیز بر عهده داشتند.

امور ملی درونی جامعه ارمنیان باکو و دیگر سازمان‌ها، از سوی شورای ملی ارمنیان اداره می‌شد که در سال ۱۹۲۰م. منحل شد. پس از انقلاب اکتبر سال ۱۹۱۷م. روسیه، در ۳۱ اکتبر در باکو حکومت شوروی برقرار شد. در آوریل ۱۹۱۸م. شورای کمیساریای خلق باکو (کمون باکو) به ریاست استیان شاهومیان در باکو بر سر کار آمد. در این شورای خلق، شماری از ارمنیان مناصب عالی در اختیار داشتند، مانند قورقانیان کمیسر نظامی، آرتاشس کارینیان کمیسر آموزش و پرورش و غیره.

حکومت شوروی در دوران آغازین خود تضادهای میان ملل را در درجه دوم اهمیت قرار داده بود. از این رو، جامعه ارمنیان باکو بار دیگر توانست قدرت خود را بازیابد. تأثیر دولتی ارمنیان گشایش یافت و نشریات ارمنی زبان چاپ شد. تابلوی ادارات، مغازه‌ها و کارگاه‌های محله‌های ارمنی‌نشین به زبان‌های ارمنی و روسی نوشته می‌شد. در سال‌های ۱۹۵۰م. که جمهوری آذربایجان سیاست استحالته قومی را در پیش گرفت، حیات ملی ارمنیان رو به سرایشی نهاد. فعالیت سازمان‌های ارمنی پایان یافت، تأثیر ارمنیان تعطیل شد و کودکان ارمنی برای تحصیل به مدارس روسی رفتند.

بر اساس آمار سال ۱۹۷۰م. از ۱/۲۷ میلیون جمعیت باکو بیش از ۲۰۰ هزار نفر ارمنی بودند. در پایان سال‌های ۱۹۸۰م. این رقم به ۳۰۰ هزار نفر رسیده بود. پس از کشتارهای ارمنیان باکو در ۱۹-۱۳ ژانویه سال ۱۹۹۰م. موجودیت جامعه ارمنیان باکو که پیشینه‌ای چند سده‌ای داشت، به پایان رسید.

ساکنان ارمنی شهر باکو که هیچ‌گونه امنیت جانی نداشتند و با خطر کشتارهای تازه روبه‌رو بودند، تمام دارایی خود را گذاشتند و از باکو گریختند و در جرگه آوارگان درآمدند. اکنون تنها چند صد ارمنی که پیش‌ترشان زنانی هستند که با غیرارمنیان ازدواج کرده‌اند، با هویتی پنهان و عاری از هرگونه حقوق در باکو زندگی می‌کنند.

ترجمه: گارون سرکیسیان
منبع: www.baku.am

**«Յոյս» երկշաքարաթերթը
Վաճառում է**

«Շիրմարդ»-ի լրագրավաճառի
կրպակում

Նարմկ - անتهای شیرمرد جنوبی

Հեռախոս՝ 09121836218

**«Յոյս» երկշաքարաթերթը
Վաճառում է**

«Սեւիկնա քարտ»-ում

میرزای شیرازی-نبش کوچہ پانزدهم

Հեռախոս՝ 88829421

**«Յոյս» երկշաքարաթերթը
Վաճառում է**

«ԴԻԴԱՐ ՍԷՅՐԳԻԹԻ» Գրասենեակ

Նարմկ - անتهای خیابان گلستان، مسیل باختر،

نبش خیابان ۸۴ پلاک ۴۳

دفتر دیدار سرگیتی

تلفن: ۷۷۲۵۹۵۳۷

**«Յոյս» երկշաքարաթերթը
Վաճառում է**

«Արամ» Վաճառատուն

خیابان قائم مقام فراهانی - پایین تر از میدان شعاع - پلاک ۶۴

فروشگاه قهوه آرام

تلفن ۸۸۳۰۳۴۷۸

Art system

Arthur , Alen , Alex

خدمات ماشینهای اداری

سرویس و تعمیر چاپگرهای لیزری جوهرافشان HP و سوزنی EPSON

تلفن: ۴-۸۸۳۱۵۳۴۳ و ۷-۸۸۳۲۱۴۳۶

فکس: ۸۸۸۳۳۰۰۰

آدرس: تهران، خیابان ایرانشهر جنوبی، پایین تر از خیابان سمیه،

شماره ۷، طبقه سوم، واحد ۵